

Raymund Schütz

‘Vrijwel niemand zei: “Dit kan niet”’

- 8** ‘Laten wij lessen trekken uit wat er tijdens WOII gebeurde’
- 12** Schaf de legitieme portie af!
- 22** Campagne levenstestament afgerond

Wij zijn er voor het hele notariaat!

Wie leidt uw medewerker op bij tijdgebrek in een aantrekkende markt?

mr. P.J.G. Erkens
mr. A. Helmig
mr. dr. M.R. Kremer
mr. R.J.W.J. Meyer
mr. T.F.H. Reijnen
mr. M.A. Rosenbrand
prof. dr. J.P.M. Stubbé

4-daagse praktijkopleiding Registergoed voor medewerkers

+ uniek aanbod op notariële databank Via Juridica

 april, mei, juni 2017 1.580 excl. btw Utrecht max. 25 deelnemers

Erfrecht voor medewerkers

 12 jan 495 excl. btw Breda *

“Duidelijke uitleg en leuke voorbeelden uit de praktijk!”
(cursist september 2016)

*Binnenkort ook in Utrecht en Zwolle

Actualiteitendag vastgoed voor medewerkers

 4 mei 495 excl. btw Utrecht

Alle aspecten van de vastgoedpraktijk in het notariaat, ook de fiscale!

Via **Juridica**
Notariële databank voor het hele kantoor!

Nu: € 700 excl. btw bij opleiding Registergoed

Meer informatie en inschrijven:
www.fbn.nl

editie 10, december 2016

- 4 Nieuws
- 11 Column Nora van Oostrom-Streep
- 12 Stelling: Schaf de legitieme portie af!
- 14 Inauguratie Boudewijn Waaijer
- 17 Icoon: Clarianne Jansen
- 18 Fusie Domus Magnus
- 20 De Foto
- 25 Kanocolumn
- 26 En verder: Koen van Wijk
- 28 Specialisten
- 31 Column Jef Oomen
- 32 KNB-nieuws
- 36 Tuchtrect
- 38 Personalia

‘Tijdig toegang tot de juiste informatie en advies is belangrijk’

Op de cover

Historicus Raymund Schütz vertelt op p. 6 over zijn onderzoek naar het gedrag van het notariaat tijdens de bezetting en daarna.

6 Dissertatie over notariaat tijdens WOII

Het onderzoek van historicus Raymund Schütz naar de rol van het notariaat tijdens en kort na de Tweede Wereldoorlog toont een ontlusterend beeld. Het hoofdbestuur en de overgrote meerderheid van de notarissen zetten hun beroepsethiek in de ijskast, werkten actief mee met de bezetter en verschuilden zich na de oorlog achter hun lijdelijkheid.

8 ‘Laten wij lessen trekken uit wat er tijdens WOII gebeurde’

Kille mist, het onderzoek naar de rol van het notariaat tijdens de Tweede Wereldoorlog, is een zwarte bladzijde in de notariële geschiedenis. Jef Oomen, voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), en historicus Raymund Schütz gaan erover met elkaar in gesprek.

22 Het onbespreekbare bespreekbaar maken

Na anderhalf jaar is de campagne ‘Wie van de drie ...’ over het levenstestament beëindigd. Daarnaast participeert de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) sinds juni 2015 in het programma ‘Financieel veilig ouder worden’ van het ministerie van Volkshuisvesting, Welzijn en Sport (VWS). Wat zijn de resultaten van beide projecten? *Notariaat Magazine* maakt de balans op.

Vraag naar kandidaat-notarissen groeit

ARBEIDSMARKT

Het aantal juridische vacatures blijft stijgen. Het derde kwartaal laat een stijging zien van 10 procent ten opzichte van dezelfde periode vorig jaar. In het notariaat daalt het aantal vacatures met 15 procent, maar is er een groeiende vraag naar kandidaat-notarissen (12 procent). Dit blijkt uit de analyse 'Trends en ontwikkelingen op de Legal arbeidsmarkt over het derde kwartaal van 2016' van Yacht.

De grootste groei zit bij overheidsdiensten: jurist RO/Vastgoed (109 procent) en jurist bezwaar en/of beroep (110 procent). De vraag naar juristen ondernemingsrecht,

contractrecht en aanbestedingsrecht neemt met 13 procent af. Yacht verwacht dat er door digitalisering de komende jaren steeds meer juridische functies komen die gericht zijn op het bieden van hoogwaardige, complexe juridisch-administratieve ondersteuning. Bijvoorbeeld paralegal binnen de advocatuur of het notariaat. •

Veel jonge advocaten hebben stress en een hoge werkdruk

ARBEIDSMARKT

De helft van de jonge advocaten ervaart stress door de druk om nieuwe opdrachten binnen te halen. 44 procent ervaart een hoge werkdruk op kantoor. Dit blijkt uit het jaarlijkse onderzoek van de Stichting Jonge Balie Nederland (SJB) in samenwerking met arbeidsongeschiktheidsverzekeraar Movir onder 579 jonge advocaten. Een op de vier jonge advocaten werkt meer dan 50 uur per week en het merendeel heeft een 40- tot 50-urige werkweek. Ondanks dat vier op de vijf advocaten tevreden zijn met het beroep geeft de helft van de advocaten aan een slechte balans tussen werk en privé te hebben. Een op de vijf gebruikt stimulerende middelen tegen stresservaring, zoals het drinken van extra koffie en energy drinks. •

Humoristisch stripboek over de Zuidas

MEDIA

Ferry Frusti, Harry Hotfix en Anne Hoela, het zijn allemaal personages uit het stripboek *Is dit nou echt nodig?*. Hierin wordt op humoristische wijze het werken op een advocatenkantoor aan de Amsterdamse Zuidas beschreven. De 120 korte strips gaan over onderwerpen als ICT, omgaan met collega's en kantooruitjes. Tekenaar Peter Stokking werkt als jurist bij

Hogan Lovells. Hij begon zijn cartoon ooit in de kantoornieuwsbrief. Een tweede deel van *Is dit nou echt nodig?* is al in voorbereiding. •

Documentaire over vermoorde notaris Van Wermeskerken

MEDIA

Studenten van de Hogeschool Inholland hebben een korte documentaire gemaakt over Sophie Junius en haar man Johan van Wermeskerken. Zij zou hem hebben vergiftigd. Dit naar aanleiding van het boek *Een schrijfster in het Huis van Arrest* van journaliste Henriette van Wermeskerken. De documentaire 'Het geheim van het oude notaris-huis in Krommenie' is te zien op de website van het *Noordhollands Dagblad*, regio Zaanstreek. •

“Ik denk dat de meeste banken over tien jaar verdwenen zijn. De technologie maakt dat banken straks overbodig zijn”

Hoogleraar David Yermack van de New Yorkse Stern School of Business in *De Telegraaf* van 17 november over de toekomst van banken

Kadaster verlaagt tarieven

STAKEHOLDERS

Per 1 januari 2017 verlaagt het Kadaster een aantal tarieven. Zo worden de meest voorkomende tarieven voor inschrijving met 25 procent verminderd. Splitsingen op verzoek gaan 400 euro kosten in plaats van 480 euro en ook het tarief voor producten via Kadaster-

on-line gaat naar beneden en wordt vereenvoudigd. Hier valt ook de KIK-inzage onder. Het Kadaster kan de prijzen verlagen door het aanhoudend herstel van de vastgoedmarkt. Daarnaast worden enkele wijzigingen in de tariefstructuur doorgevoerd. •

‘Onafhankelijk
toezicht essentieel’

Ze komt uit Rotterdam, is getrouwd en moeder van twee volwassen zonen. Eerder werkte ze bij het Openbaar Ministerie, de politie en de FIOD. Opsporen, handhaven en toezicht houden zitten inmiddels in haar bloed. **Marijke Kaptein** (54) is de nieuwe directeur van Bureau Financieel Toezicht (BFT). ‘Onafhankelijk toezicht is essentieel en daar ga ik een bijdrage aan leveren.’

Er is kritiek vanuit het notariaat op het BFT, wat ga je daaraan doen?

‘Een situatie waarin kritiek ontstaat, komt vaak voort uit spanning. Ik ga de komende tijd goed luisteren en onderzoeken waar die spanning vandaan komt. Met welk doel willen we samenwerken? En dat met respect voor elkaars verschillen. Beide willen we een goed functionerend rechtsbestel, maar het notariaat wil het liefst ook bepaalde informatie die het BFT niet kan geven. Wat is er allemaal gebeurd en wie heeft dat gedaan? In het kader van het onderzoek mogen wij als BFT dat vaak nog niet zeggen. Dat betekent niet dat wij te voorzichtig zijn. Wij zitten nu eenmaal vast in een wettelijk bestel.’

Waarom ben jij de juiste persoon om dat te doen?

‘Ik heb inmiddels veel ervaring met organisaties die werken in een complex speelveld. Ik kan goed luisteren en achterhalen waar de frictie zit. Wij hebben als BFT een belangrijke taak. Ik heb al diverse samenwerkingsverbanden geleid, daar voel ik mij in thuis.’

Wat is je affiniteit met het notariaat?

‘Affiniteit met het notariaat heb ik niet echt. Uiteraard wel ervaring. En die is tweeledig. Vanuit mijn vorige werkzaamheden heb ik heftige dingen gezien. Daarbij zijn ook notarissen betrokken geweest. Maar ik weet dat de beroepsgroep groter is. Ik heb zelf een heel goede notaris.’

Hoe ziet het notariaat er over een paar jaar uit?

‘Het notariaat gaat mee met de ontwikkelingen in de maatschappij. Je ziet nu al dat steeds meer dienstverleners bij elkaar kruipen in zogenoemde mix-kantoren. Daar zullen notarissen en deurwaarders zich bij aansluiten. Daarnaast gaan we steeds meer ondernemen in een digitale wereld. Deze ontwikkelingen vergen een andere manier van samenwerken en toezicht houden. Een uitdaging voor zowel het BFT als het notariaat. Soms betekent dat dat je bepaalde regels aan moet passen aan de nieuwe situatie. Vooruitkijken en de goede dingen doen, daar word ik enthousiast van.’

Belastingpakket 2017 aangenomen door Tweede Kamer

ONDERNEMINGSRECHT

Directeuren-grotaandeelhouders (dga's) kunnen vanaf 1 januari 2017 geen pensioen meer in eigen beheer opbouwen. Verder wordt de bedrijfsopvolgingsregeling in de Successiewet aangepast. Dit zijn enkele maatregelen in het Belastingpakket 2017 dat op 17 november is aangenomen door de Tweede Kamer. Verder omvat het Belastingpakket 2017 maatregelen die het minder aantrekkelijk maken om via box 2 in een vrijgestelde beleggingsinstelling (VBI) te beleggen. Ook de definitie van ‘bouwterrein’ in de omzetbelasting wordt aangepast naar aanleiding van het arrest Woningstichting Maasdriel van het Hof van Justitie van de Europese Unie. •

3,1 miljoen voltijdbanen bij mkb-bedrijven

ONDERNEMEN

Het midden- en kleinbedrijf is in 2015 weer gegroeid en behaalde een omzet van 871 miljard euro. Het mkb is daarmee dé banenmotor van Nederland met 3,1 miljoen voltijdbanen. Dat blijkt uit de Staat van het MKB van het Nederlands Comité voor Ondernemerschap en Financiering die in november werd gepresenteerd.

Het jaarbericht 2016 laat de kerncijfers van en het onderscheid binnen het mkb zien. Het mkb biedt werk aan 4 miljoen mensen (3,1 miljoen voltijdbanen). De bedrijven waren in 2015 goed voor een gezamenlijke omzet van 871 miljard euro. Dat is 0,3 procent meer dan in 2014. Het jaarbericht onderscheidt binnen het mkb verschillende typen bedrijven met elk een eigen rol. Zelfstandigen zorgen voor veel bedrijvigheid en flexibiliteit, terwijl de zogenoemde *scale-ups* cruciaal zijn voor banengroei. Starters brengen vooral economische dynamiek met zich mee, terwijl het ‘gevestigd mkb’ met 1,9 miljoen voltijdbanen de grootste bijdrage levert aan de werkgelegenheid. •

Hulp voor ouders en kinderen in een complexe scheiding

FAMILIERECHT

Het ministerie van Veiligheid en Justitie is in november gestart met het programma ‘Recht doen aan je kind’. Hierin krijgen ouders die in een complexe scheiding zijn verwickeld, hulp aangeboden. Het sociale netwerk, zoals grootouders en goede vrienden, wordt hierbij intensief betrokken.

Jaarlijks maken ongeveer 6.000 minderjarige kinderen een complexe scheiding van hun ouders mee. De gevolgen hiervan zijn groot. Het programma is bedoeld voor ouders die langer dan een jaar gescheiden zijn of langer dan een jaar in een scheidingsprocedure

verwickeld zijn en is op 21 november 2016 van start gegaan. Ouders krijgen in een week tijd een intensief en integraal programma, waarin zij met hulpverleners en deskundigen aan de slag gaan met hun problemen, zowel op emotioneel als juridisch vlak. Het doel is dat ouders weer met elkaar leren omgaan zonder de strijd waar kinderen ernstige schade van ondervinden.

SAMENWERKENDE PARTIJEN

In het programma werken justitiepartijen, hulpverleningsinstanties en gemeente samen. Coördinator van het hulpverleningsprogramma is de Opvoedpoli. Het project is verder ontwikkeld met de Raad voor de Kinderbescherming, gemeente Den Haag, de Rechtbank Den Haag, Jeugdbescherming West en de vereniging van Familierecht Advocaten Scheidingsmediators. Het programma wordt in 2016 en 2017 getest in het arrondissement Den Haag. •

Dissertatie over
notariaat tijdens WOII

‘Vrijwel niemand zei: “Dit kan niet”’

Het onderzoek van historicus Raymund Schütz naar de rol van het notariaat tijdens en kort na de Tweede Wereldoorlog toont een ontluisterend beeld. Het hoofdbestuur en de overgrote meerderheid van de notarissen zetten hun beroepsethiek in de ijskast, werkten actief mee met de bezetter en verschuilden zich na de oorlog achter hun lijdelijkheid.

TEKST Jolanda aan de Stegge | BEELD Truus van Gog

Het proefschrift van – inmiddels – historicus Raymund Schütz (1964) zal niemand zijn ontgaan. Vrijwel alle media tonen interesse in de uitkomsten ervan. Na jaren van uitgebreid archiefonderzoek ligt er nu het boek *Kille mist – Het Nederlandse notariaat en de erfenis van de oorlog*. De dissertatie vult een hiaat, omdat het gedrag van het notariaat tijdens de bezetting en daarna grotendeels onzichtbaar bleef. Voor zijn onderzoek vroeg Schütz zich af hoe het Nederlandse notariaat zich tijdens en na de bezetting gedroeg, vooral als het gaat om de vervreemding van Joods onroerend goed. En hoe dit gedrag zich verhiield met de eigen beroepsopvatting en het eigen ethisch kader. Hiervoor doorzocht hij archieven (van de Broederschap, de Koninklijke Notariële

Beroepsorganisatie (KNB) en het ministerie van Veiligheid en Justitie). Hij schuimde gedigitaliseerde dagbladen af, las naoorlogse jurisprudentie en doorzocht administraties van verschillende notarissen. Ook onderzocht hij de registraties van de Duitse beheerder van Joods oorlogsvastgoed *Niederländische Grundstücksverwaltung* (NGV) en het door NSB'ers geleide Algemeen Nederlands Beheer van Onroerende Goederen (ANBO). Hij stuitte niet alleen op incomplete en gehavende archieven uit de oorlog, ook trof hij wanorde aan achter de opgeruimde façade van archieven. Schütz: ‘Dankzij mijn praktijkervaring kon ik mijn weg hierin vinden en zag ik ook samenhang. Als je echt wilt weten wat er is gebeurd, dan moet je er veel tijd insteken en je niet laten afschrikken door institutionele muren of chaos.’ Van eerder archiefonderzoek wist hij dat bepaalde

documenten ergens moesten zijn. ‘Het was een kwestie van zoeken’, stelt hij monter bij een kop koffie in het café van het Haagse Filmhuis.

PERSOONLIJK GEWETEN

In *Kille mist* beschrijft hij gedetailleerd hoe het bestuur van de Broederschap der Notarissen – zoals de voorloper van de KNB heette – en de meeste notarissen gediensig met de Duitse bezetter meewerkten. ‘Deels valt dit terug te voeren op de zwak ontwikkelde beroepsethiek van het notariaat vóór WOII. Al in de crisisjaren deed het hoofdbestuur frauduleus handelende notarissen af als incidenten en wees het invoeren van praktische regels voor de beroepsethiek van de hand.’ Vanaf het begin van de bezetting nam het hoofdbestuur een afwachtende houding aan, later aasde het op continuïteit van bestuur en versterking van de positie van het notariaat. Dit deed de Broederschap door de uitvoering van de nieuwe naziregelgeving te faciliteren. Toen de Jodenvervolgving vanaf 1941 zeer gewelddadig werd, riep het hoofdbestuur haar leden per circulaire op om hun persoonlijke

‘De oorlog was een katalysator die de hybriditeit in het beroep (ambtsdrager én ondernemer) op scherp zette’

geweten bij de ambtsuitoefening niet te laten meewegen en de maatregelen loyaal uit te voeren. Ook gaf het geen krimp toen Joodse (kandidaat-)notarissen uit hun ambt werden ontzet. De Duitse bezetter was erop uit Joden te ontzichten. Door dit juridische en administratieve proces verloren personen of groepen eerst hun rechten en daarna hun eigendommen. Omdat de Broederschap haar leden helder uitlegde hoe er met de verordeningen ten aanzien van Joods vermogen en onroerend goed moest worden omgesprongen, werden Joden snel en efficiënt ontzocht. De betrokken notarissen lieten zich hiervoor per akte betalen. Schütz vond geen aanwijzingen dat het hoofdbestuur ideologisch achter de anti-Joodse maatregelen stond, wel faciliteerde het die stelselmatig om de bestuurlijke positie van de Broederschap te versterken. De bezetter had dan ook geen reden tegen de organisatie op te treden. ‘Het notariaat had 850 leden en via het Correspondentieblad kon het bestuur van bovenaf sturen wat er in het land moest gebeuren. Wat dat betreft was er een eenheid van beleid en opvattingen.’

PRIJSGEVEN KERNCOMPETENTIES

Toen medewerkers van de Duitse roofovername Lippmann & Rosenthal & Co. inzag eisten in de testamenten van Joden, besloot het hoofdbestuur dat de leden hierover zelf moesten beslissen. Notarissen die informeerden of zij dienst konden weigeren, kregen van de Broederschap het advies de akten te passeren. Schütz: ‘Het hoofdbestuur gaf hiermee ten aanzien van Joden alle notariële kerncompetenties prijs: de rechtszekerheid, rechtsgelijkheid en zelfs de geheimhouding.’ Na de bevrijding werd het notariaat aangesproken op de grootschalige medewerking aan de doorverkoop van Joods onroerend goed en het daaraan verdiende geld. Het bestuur van de Broederschap en veel notarissen betoogden echter dat hun bijdrage aan de ontzichten gering was geweest: ze hadden ‘slechts’ akten gepasseerd en beriepen zich op hun lijdelijkheid.

FLUWELN ZUIVERING

Na de oorlog deed het bestuur er alles aan het notariaat financieel en juridisch onge-

schonden door de zuivering te loodsen. Via de minister kreeg het hoofdbestuur invloed op de zuiveringscriteria, wat leidde tot zuivering met fluwelen handschoenen: twintig notarissen werden uit het ambt ontzocht. Degenen die hadden verdiend aan de ontzichten van Joden en de doorverkoop van Joods onroerend goed, moesten 60 procent van die opbrengsten terugbetalen. ‘Ook met deze regel werd coulant omgesprongen. Het economisch belang kreeg voorrang boven het belang van gedupeerden en de rechtvaardigheid.’ Het hoofdbestuur maakte gebruik van het feit dat het notariaat een spilfunctie in het rechtsherstel vervulde. Voor notarissen was dat gunstig, want zij werden vergoed voor hun rol bij dit rechtsherstel, dat nota bene door hun eigen toedoen was ontstaan. Tijdens de bezetting streefde het hoofdbestuur een onmisbare bestuurlijke en maatschappelijke positie voor het notariaat na. Na de oorlog deed zij ditzelfde binnen de context van het rechtsherstel.

NOTARIËLE LIJDELIJKHEID

Schütz: ‘De oorlog was een katalysator die de hybriditeit in het beroep (ambtsdrager én ondernemer) op scherp zette. Omdat het bestuur koos voor de pragmatische aanpak, waarbij het belang van het notariaat voorop stond, werkte vrijwel iedereen uiterst proactief met de Duitsers mee. Het was niet alleen collaboratie, ze gingen duidelijk een stap verder.’ Het duurde nog tot in de jaren vijftig van de vorige eeuw voor de rechtspraak korte metten maakte met de notariële lijdelijkheid. In 1953 stelde notaris Claessens vast dat het formaliseren van onrecht het grootst denkbare notariële onrecht is. In zijn boek haalt Schütz (kandidaat-)notarissen aan die deelnamen aan het verzet, onderduikers in huis haalden en zich verzetten tegen het beleid van het bestuur. Meerderen stierven in concentratiekampen. ‘Je kunt niet zeggen dat er helemaal geen andere geluiden te horen waren, want die waren er wel degelijk. Vanaf het begin waren er notarissen die voorzagen waar de bezetter op uit was en hamerden op notariële ethisch handelen. Maar de meesten volgden het bestuur. Vrijwel niemand zei: “Dit kan niet.” In het proces van de ontzichten van Joden zette niemand het licht op rood. Die notarissen waren er absoluut, alleen veel te weinig.’ ■

Kille mist – Het Nederlandse notariaat en de erfenis van de oorlog, Boom uitgeverij Amsterdam, 39,90 euro.

KNB-voorzitter en
onderzoeker in gesprek

‘Laten wij lessen trekken uit wat er tijdens WOII gebeurde’

***Kille mist*, het onderzoek naar de rol van het notariaat tijdens de Tweede Wereldoorlog, is een zwarte bladzijde in de notariële geschiedenis. Jef Oomen, voorzitter van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), en historicus Raymund Schütz gaan erover met elkaar in gesprek.**

TEKST Jolanda aan de Stegge | BEELD Truus van Gog

‘**S**chokkend om te lezen hoe de broederschap zo gemakkelijk het ethisch besef terzijde schoof en ook nog zonder enig verzet haar eigen Joodse collega’s uit het notariaat liet gooien’, roept Jef Oomen ergens tijdens het gesprek. De vuistdikke, als een *pageturner* lezende dissertatie van Raymund Schütz naar de rol van het notariaat in WOII heeft hij met onthutsing en verwondering gelezen. ‘Het is goed dat in dit hiaat in ons verleden is voorzien, want als beroepsgroep kun je alleen leren van je geschiedenis als je die kent.’ Samen met de Stichting tot bevordering der Notariële Wetenschap financierde de KNB het onderzoek. Oomen complimenteert Schütz met zijn grondige werk. ‘Je plaatst het in de juiste context, niet hard veroordelend en niet vergoelijkend: zo is het gebeurd. Ook laat je

zien waarom het ging zoals het is gegaan.’ Hij haalt een overheidsregeling aan die bestuurders, rechtscolleges en ambtsdragers al in 1937 aanspoorde op hun post te blijven en netjes hun werk te doen, mochten de Duitsers onverhoopt binnenvallen. Die zouden immers wel weer vertrekken en dan kon Nederland voort, was de gedachte. ‘Ik snap het als ik het lees hoor, zo zat het bestuurlijke model in elkaar. De Hoge Raad beschouwde de Duitse maatregelen inclusief de anti-Joodse verordeningen en Ariërverklaring als regulier recht. Notarissen kregen instructies hoe te handelen en nergens werden knipperlichten neergezet. Daarbij heeft en had het notariaat een gezagsgetrouwe cultuur, zeker in die tijd.’

GEEN SCHANDPAAL

Hij verbaasde zich over het door Schütz van onder het tapijt gehaalde notariële gedrag tijdens WOII en kort daarna. ‘Door te verwijzen

naar de lijdelijkheid werd van elke notaris gevraagd zijn geweten uit te schakelen en mee te werken aan de wensen van de bezetter.’ Hoe pijnlijk de huidige voorzitter van de KNB het verleden ook vindt, toch wil hij zijn collega’s van weleer niet aan de schandpaal nagelen. ‘Dan plaats ik mij vanuit ethisch perspectief boven hen en zo’n hoogmoedige en gemakkelijke rol wil ik mij niet aanmeten. Rekenschap afleggen is niet aan de orde. Dan zouden we oordelen over collega’s die toen leefden en moesten werken onder die verschrikkelijke omstandigheden. Er waren destijds maar weinig mensen die inzicht wisten te paren aan moed. Wij moeten ons rekenschap geven van wat er is gebeurd en lessen trekken uit deze zwarte bladzijde, zodat wij nog scherper reflecteren op ons handelen.’ Ik ben blij dat je dat zegt, reageert Schütz, want als onderzoeker wil je het verleden inzichtelijk maken. ‘Ik laat zien dat die oorlog een katalysator was van zwakheden die destijds in het notariaat zaten ingebakken. Inhoudelijke en ethische vernieuwing werden voor de oorlog op veel vlakken tegengehouden. Dat moet je

‘Ik pleit ervoor in de opleiding tot notaris de component “duistere zaken” op te nemen.’

nooit doen, dat zou een les kunnen zijn. De geschiedenis herhaalt zich niet, maar als beroepsgroep kun je er wel op een abstracter niveau van leren. Wees voorbereid op situaties waarin gemakkelijk verkeerde keuzes kunnen worden gemaakt.’

DILEMMAPP

Daar is een beroepsorganisatie voor, vindt Oomen. Die behoort de leden mee te nemen in actuele ontwikkelingen en discussies over integriteit en ethiek aan te zwengelen. Hij somt op wat het notariaat het afgelopen decennium heeft ondernomen om de notariële ethiek op een hoger plan te brengen. Peer reviews en audits zijn ingevoerd. Op vrijwel alle kantoren worden dilemma’s met elkaar besproken. Sinds 2013 worden middels een serieus assessment toetreders in het notariaat aan de poort geselecteerd. Niet langer is het ingediende ondernemingsplan doorslaggevend, maar de ethiek en integriteit van de persoon daarachter. Nieuw is de DilemmaApp van de KNB, die leden lastige kwesties voorlegt die zij individueel of gezamenlijk kunnen

beantwoorden. Bovendien is de beroepsorganisatie voornemens om ethiek op te nemen in de permanente educatie.

KEIHARD TOEZICHT

Oomen is blij met het Novitaris arrest, dat vorig jaar door de Hoge Raad werd gewezen. Dit legt de notaris nog eens nadrukkelijk op dat hij zelf moet nadenken over dienstweigerings- of acteren. ‘Er is een principe waaraan jij je als notaris ijkt, maar je krijgt geen afvinklijstje met daarop: dit is zwart, dat is wit, daarvoor bestaan er te veel grijstinten. Iedereen moet zelf afwegingen maken en daarin de omstandigheden van elk geval meewegen. Hierin moeten ze getraind worden, want ethische discussies in ons vakgebied zijn van alle tijden. Het notariaat is er om de rechtszekerheid en rechtsbescherming veilig te stellen, daarom moet je bijvoorbeeld niet meewerken aan schijnhandelingen en schimmige constructies. Niet alles wat kan, mag. Daar gaat het om. Veel transacties zijn juridisch perfect rond te breien, maar daarom zijn ze nog niet goed te keuren.’

Maar verzucht hij: ‘Maatschappelijke oordelen over moraliteit en legaliteit veranderen permanent. De beroepsorganisatie steekt de antenne uit, maar moet de kans krijgen om samen met de leden mee te bewegen met dat moraliteitskompas.’ Daarnaast pleit hij voor keihard toezicht voor het notariaat: ‘Want als toezicht en sancties ontbreken, wordt het gemakkelijk gemaakt om de grenzen op te zoeken van het toelaatbare.’

Dat de notaris zowel openbaar ambtenaar als ondernemer is, maakt het complexer, erkennen onderzoeker en voorzitter, want dat hybride karakter kan spanningen met zich meebrengen als het gaat om integriteit.

ETHICUS

Onderzoeker Schütz hoopt dat zijn boek laat zien dat iemand op verschillende manieren zijn beroep kan uitoefenen en deel kan uitmaken van een bestuur. In zijn dissertatie licht hij er drie typen uit: de ondernemer, pragmaticus en ethicus. De ondernemer laat zich vooral leiden door financiële prikkels, terwijl de pragmaticus denkt: we proberen zo goed mogelijk uit deze situatie te komen. Beiden verliezen de pijlers onder hun beroep uit het oog: de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid. De ethicus houdt die ook onder lastige omstandigheden scherp voor ogen. zdie zijn collega’s tijdens de oorlog voorhield: wij staan voor rechtszekerheid, voor Joden en niet-Joden.

DUISTERE ZAKEN

De twee studenten die Schütz hielpen bij zijn onderzoek, leidden tot een eyeopener. Zij leefden met een soort ideaalbeeld over het notariaat. Toen hij hen ongebruikelijke transacties met Joodse panden uit WOII liet opsporen, herkenden zij die vervalsingen niet meteen. Schütz: ‘In dergelijke efficiënte administratieve processen is moeilijk te zien wat er niet klopt, maar als je aankomend notaris bewust wilt maken van de gevarenprocessen waarvan zij deel uitmaken, moet je hen ook fraudegevallen laten analyseren. Want wie daar geen gevoel voor ontwikkelt, mist dingen en dat maakt kwetsbaar. De enthousiaste inzet van deze studenten verrijkte mijn onderzoek.’ Hij pleit ervoor om in de opleiding tot notaris de component ‘duistere zaken’ op te nemen. ‘Die herken je pas als je daar een goede antenne voor hebt ontwikkeld. Ik schrok ervan dat zij de fraude niet herkenden.’ Hij beschouwt zijn dissertatie als een hoopgevend boek, dat het belang van een sociaal alert notariaat onderschrijft. ‘Alleen moet je eerst door een moeras van ellende.’ ■

Wij nemen
afscheid van
de blauwe

en
verwelkomen
het rood van
ETL

ETL
BNA

ACCOUNTANTS
EN ADVISEURS

ONS LOGO IS VERANDERD, ONS SPECIALISME NIET

ALS BRANCHE-ACCOUNTANT VOOR NOTARIAAT EN ADVOCATUUR BENT U
BIJ ONS AAN HET JUISTE ADRES VOOR

- JAARREKENING EN BOEKHOUDING
- FISCAL AANGIFTEN EN ADVIES
- P&O ADVIES EN SALARISADMINISTRATIE
- BEDRIJFSVERGELIJKING
- ONDERNEMINGSPLANNEN
- FUSIE EN OVERNAME

BUREAU NOTARIAAT & ADVOCATUUR

ACCOUNTANCY EN ADVIES IS
ONS TERREIN ADVOCATUUR
EN NOTARIAAT IS UW DOMEIN

OUDE UTRECHTSEWEG 28, 3743 KN BAARN
POSTBUS 1008, 3740 BA BAARN
T 035 693 64 44
E INFO@ETL-BNA.NL - WWW.ETL-BNA.NL

DÉ VERZEKERINGSSPECIALIST VOOR NOTARIAAT EN ADVOCATUUR

Ron Borgdorff is verzekeringspecialist voor notarissen, advocaten en vrijgevestigde juristen. Ron kent de specifieke risico's van deze juridische beroepsgroepen. Met ruim 25 jaar ervaring staat hij borg voor een persoonlijk, gedegen advies op maat en korte lijnen.

U wilt een financieel adviseur met verstand van uw zaken?

Neem contact op voor een afspraak.
Bel 033-20 35 000 of mail naar
ron@ronborgdorff.nl

WWW.RONBORGdorFF.NL

van Boetzelaerlaan 24H

3828 NS Hoogland

RON BORGdorFF
FINANCIEEL ADVISEUR VOOR
NOTARIAAT & ADVOCATUUR

ADVISEUR
RUIM
25
JAAR
NOTARIAAT & ADVOCATUUR

VERZEKERINGEN ZOWEL ZAKELIJK ALS PARTICULIER OA:
BEROEPS- EN BEDRIJFSAANSPRAKELIJKHEID • GELD- EN FRAUDE
• ARBEIDSONGESCHIKTHEID • RECHTSBIJSTAND • RECONSTRUCTIE

Summary Finance

- *Persoonlijke benadering*
- *Heldere communicatie*
- *Kritische instelling*

*Dienstverlening afgestemd
op uw situatie en wensen.*

Postadres:
Ibizaakade 7, 3446 BD Woerden
Mateo@summaryFinance.nl
www.summaryFinance.nl
Tel. 06 55 30 33 86

De wending

Nora van Oostrom-Streep

Bij het nadenken over het onderwerp van deze column realiseer ik me dat ik al meer columns heb geschreven over de tijd die vliegt. Over terugkijken en de vraag wat het nieuwe jaar ons zal brengen. Met die realisatie komt het besef dat we op weg zijn naar alweer de laatste weken van 2016 en dat het moment van het opmaken van de balans alweer is aangebroken. Zakelijk en privé. Zakelijk was het een druk jaar. Binnen de KNB ging het onder andere over het levens-testament, de aanpassing van Boek 5 Burgerlijk Wetboek, *Belehren* op afstand en geheimhouding en verschoning. Over de vraag hoe digitaal de notaris al dan niet zou moeten worden en wie de kosten van tucht en toezicht zou moeten dragen.

JAGEN EN JACHTEN

Voor mijzelf was het zakelijk gezien een druk jaar met veel uiteenlopende bezigheden. Voor de KNB waren er congressen, een preadvies, artikelen, bijdragen voor kranten, radio, tv, de wetgever, columns, een issuegroep en nog veel meer. Ook mijn overige werkzaamheden waren gevarieerd en vergden veel tijd en aandacht. Terugkijkend heb ik een groot deel van het jaar – dat privé ook intensief was – doorgebracht in de auto, in de file en in vergadering. Voor u zal dit wellicht niet anders zijn, maar voor mij was het opmaken van de balans een wat wrange bezigheid. Ik moest namelijk erkennen dat van mijn goede voornemen van 2016 (minder jagen en jachten, meer focus, meer balans, minder in de file) vrijwel niets terecht was gekomen ondanks het feit dat ik dit jaar met heel veel besturen en redacties ben gestopt. En

Terugkijkend heb ik een groot deel van het jaar doorgebracht in de auto, de file en in vergadering

nog meer dan dat: dat mijn goede voornemen voor 2016 hetzelfde was als dat voor 2015, 2014 en ... 2017.

ANGST

Wat zegt dat nu over mij (en wellicht ook over u en de mens in het algemeen)? Dat – zoals mijn moeder altijd heel wijs zegt – de weg naar de hel geplaveid is met goede voornemens? Dat de mens niet in staat is tot wezenlijke verandering en dat ik in 2017 in dezelfde valkuilen zal vallen als in 2016? Misschien, maar misschien ook niet. De eerste stap tot verandering is immers het je realiseren dat dingen niet goed gaan. De tweede stap is lastiger. Het analyseren wat je in de situatie houdt. Bij de beroepsopleiding sprak ik dit jaar geregeld kandidaten die heel graag weg wilden van het kantoor waar ze werkten, maar niet durfden. Bang voor de onbekende verten. Want alhoewel de bestaande situatie verre van prettig was, was deze wel bekend en vertrouwd. Ik sprak een notaris die zich wilde afscheiden van zijn maatschap. De angst dat geen enkele andere maatschap hem zou willen hebben en dat hij het alleen niet zou redden, hield hem in de bestaande impasse. Ik sprak

een klerk die graag wilde studeren voor kandidaat, maar niet aan de notaris durfde vragen of deze haar een dag in de week vrij wilde geven. Bang dat ze vervangen zou worden door een fulltimer zonder studieambities. Een oud-collega die aangaf niet te durven scheiden, bang voor de reacties op kantoor en in het behoudende dorp. Een notaris die aangaf dat de lagere tarieven van de buurman het einde van zijn kantoor zouden betekenen en daarom preventief meeging in de spiraal naar beneden, zonder te durven zoeken naar zijn eigen uniciteit. Angst, angst, angst.

LICHTPUNT

Angst is een slechte raadgever weten we allemaal, toch is het vrijwel ondoenlijk ons los te weken uit de immobiliteit waarin we vaak gedreven zijn. Toch gloort er een lichtpunt. Uiteindelijk weten we ook allemaal dat – vrij naar Nietzsche – *‘wafß uns nicht umbringt, uns stärker macht’*. In het boekje *De wending* van Volkskrantjournalist Geerhard Bolte zei iedereen die een grote (vaak levensveranderende) stap had ondernomen, dat dit het beste was wat hij/zij had kunnen doen. En meer nog: dat zij het veel eerder hadden moeten doen. We kennen allemaal varianten op het thema ‘iedere reis begint met een stap’, maar het zetten ervan blijkt enorm moeilijk. Daarom geef ik u een eindejaarstip. Voor in de schoen of onder de boom. Als relatiegeschenk of zomaar, omdat u het waard bent: *De wending* van Geerhard Bolte. Wegens overweldigend succes alleen nog maar als e-book verkrijgbaar. Om die zakelijke of persoonlijke stappen te maken die voor u nodig zijn. Om van 2017 een jaar te maken waarop u in 2018 met volle tevredenheid zult terugkijken. Zelf beloof ik u dat mijn voornemen voor 2018 een andere zal zijn dan voor 2017 en graag wens ik u en uw dierbaren, zakelijk en privé, alle goeds voor het jaar dat voor u ligt. ■

Stelling

Schaf de legitieme portie af!

40 procent van de Nederlanders vindt dat het wettelijk mogelijk moet zijn je volwassen kind te onterven, zonder dat het kind recht heeft op de zogenoemde legitieme portie. Zij vinden dat ouders volledig zelf mogen bepalen wat er met hun erfenis gebeurt in plaats van de overheid. Dit blijkt uit onderzoek van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), uitgevoerd door GfK.

Er deden ruim 1.000 Nederlanders mee aan het onderzoek. 29 procent daarvan vindt dat je kinderen niet volledig moet kunnen onterven, terwijl 31 procent neutraal tegen het onderwerp aankijkt. Voorstanders voor afschaffing van de legitieme portie (40 procent) vinden dat ouders volledige keuzevrijheid moeten hebben om te bepalen wat er met een erfenis gebeurt. *Notariaat Magazine* vroeg twee notarissen en drie mensen op straat naar hun mening.

OP STRAAT

Mensen op straat vinden het een moeilijk dilemma. De meeste mensen weten niet wat een legitieme portie is. Na uitleg wordt er verschillend gereageerd. Een meneer zegt in eerste instantie 'Afschaffen, jammer voor de kinderen', maar nuanceert het later weer: 'Blijven, want als iemand hertrouwt en die kinderen aanwijst als erfgenaam, loop je het als kind mis.' Een jongeman vindt dat zijn ouders zelf moeten kunnen bepalen aan wie zij hun geld nalaten: 'Je moet zelf werken voor je geld. Mijn moeder moet zelf kunnen bepalen dat haar geld ergens anders naartoe gaat.'

EENS

Hendrik-Jan Vos, toegevoegd notaris in Ede

'Een aantal recente ervaringen waarbij ouders één of meer van hun kinderen wilden onterven, hebben mij tot een voorstander van afschaffing gemaakt. De meest recente ervaring was op de dag dat mij werd gevraagd om een bijdrage voor deze rubriek te schrijven: een man had mij gevraagd om zijn testament aan te passen. Het legaat ten behoeve van zijn vriendin moest niet langer in het testament worden opgenomen. Zijn dochter moest de enig erfgenaam worden, want zij had tegen hem gezegd: "Waarom moet je vriendin een deel van je spaargeld erven?" De man belde mij een paar dagen later weer op: hij had er nog eens over nagedacht en zei: "Ik wil eigenlijk helemaal niet dat mijn dochter erft. Zij is alleen maar op mijn geld uit. Een paar jaar

ONEENS

Rita Schlotz (50), Den Haag

'Ik kom uit Duitsland en daar kennen we het ook. Daar krijgen de kinderen 25 procent van de nalatenschap. *Pflichtteil* heet dat. Ik vind dat dat moet blijven. We zijn al tienduizend jaar bezig met het doorgeven van jacht *skills* van vader op zoon, dat schaf je toch niet zomaar af? Daarnaast zijn er bij oude mensen vaak emotionele steringen, ze doen weleens dingen die niet goed zijn. Zo ook een oudtante van mij. Zij heeft een familielid in haar testament aangewezen omdat diegene dreigde haar anders niet meer te willen helpen. Ze voelt zich ontzettend schuldig tegenover andere familieleden. Ze heeft geen eigen kinderen, maar als ze die wel had gehad, moeten die toch gewoon recht houden op hun deel? Als mensen niet willen dat de kinderen erven, dan moeten ze hun geld maar gewoon opmaken voordat ze overlijden.'

geleden heb ik een auto voor haar betaald, maar een bedankje kon er niet af en daarna vroeg ze weer om geld.” Toen was ik om. Welk moreel recht heeft een kind om altijd van de ouders te mogen erven? Geen enkel recht toch? Laat ik toch ook een enkele kanttekening plaatsen bij de afschaffing van de legitieme. Zou na afschaffing van de legitieme de som ineens van artikel 4:35 Burgerlijk Wetboek (BW) ook niet moeten worden uitgebreid naar kinderen die een bijstandsuitkering ontvangen. Een dergelijke uitbreiding kan worden gezien als de doorwerking na overlijden van de wettelijke onderhoudsplicht van ouders tegenover kinderen die is vastgelegd in artikel 1:392 BW en die onbegrensd is in leeftijd. De politiek is aan zet.’

ONEENS

Toon van Ogtrop,
kandidaat-notaris in Rotterdam

ONEENS

Gideon van Dijk (37), Den Haag

NEUTRAAL

Loes Sterenburg (70), Leerdam

‘De principiële vraag of de legitieme portie wel of niet moet worden afgeschaft, is een politieke vraag die ik, sterk vereenvoudigd, als volgt samenvat: wat dient zwaarder te wegen? Testeervrijheid van de erflater (liberalisme) of een verzorgingsplicht tegenover de kinderen van de erflater (socialisme)? Overigens valt er vanuit de liberale voorkeur van een kleine overheid ook veel te zeggen voor het behoud van de legitieme portie: een kind dat aanspraak kan maken op een deel van het vermogen van zijn ouders, zal minder snel een beroep (kunnen) doen op gemeenschapsgelden. Deze principiële vraag laat ik liever waar

‘Houden! Tuurlijk heb je daar als kind recht op. Er is toch zoiets als een familieband? Ook als je elkaar al jaren niet hebt gezien. Het ligt wat mij betreft wel een beetje aan het percentage dat je krijgt. Ik vind tussen de 5 en 15 procent heel schappelijk. Dan blijft er nog voldoende over voor het goede doel of iets dergelijks. Zelf zou ik het niet hoeven. Als mijn ouders bedenken dat het ergens anders naartoe moet, ga je gang.’

‘Afschaffen of houden, daar moet ik nog een nachtje over slapen. Mijn honderdtweejarige moeder is van de zomer overleden. Zij liet een forse erfenis na, maar had voor haar overlijden ook al dingen bedeed aan mensen. Als kind heb ik het zo maar gelaten. Het bedrag was niet al te hoog en zij heeft dat zo gewild. Ik kan mij echter voorstellen dat er kinderen zijn die die legitieme portie goed kunnen gebruiken. Aan de andere kant is het de laatste wens van je ouder. Misschien moet het liggen aan de leeftijd van de persoon en de duur van het testament? Daar moet de overheid maar eens naar kijken.’

hij thuishoort: in de Tweede Kamer. Vanuit pragmatisch oogpunt is er veel te zeggen voor de handhaving van de legitieme portie. Een belangrijk argument is dat de legitieme portie financieel misbruik van oudere mensen minder verleidelijk maakt. Door de legitieme portie zijn ouderen financieel minder aantrekkelijk voor kwaadwillende derden. De dreiging van financieel misbruik van ouderen zal – gezien de sterke vergrijzing – alleen maar verder toenemen. Door de legitieme portie af te schaffen wordt de kat nog meer op het spek gebonden.’

Boudewijn Waaijer, hoogleraar Notarieel recht

‘De cliënt gedraagt zich als calculerende burger’

Op de notaris wordt van twee kanten druk uitgeoefend. Hij heeft een maatschappelijke taak. Daarnaast wil de klant op zijn wenken bediend worden. In dat spanningsveld kun je niet volstaan met het klakkeloos uitvoeren van wat wettelijk is toegestaan, betoogt Boudewijn Waaijer. Hij hield 24 november zijn inaugurele rede als hoogleraar Notarieel recht aan de VU Amsterdam. ‘De buitenwereld beoordeelt ons gedrag, ook al blijf je als notaris binnen de wettelijke kaders.’

TEKST Peter Steeman | BEELD Truus van Gog

Waaijer beschrijft de spagaat waarin de notaris verkeert. ‘We moeten concurreren met partijadviseurs die op hetzelfde rechtsgebied opereren en alleen het klantbelang in het oog hoeven te houden. De notaris moet daarnaast de belangen van derden behartigen. Daar wordt hij ook op afgerekend. De vraag is of wij dat als notariaat voldoende duidelijk maken. Menig cliënt gedraagt zich als een calculerende burger. Ze hebben louter oog voor hun eigen belang. Zodra de notaris ook andere belangen in overweging neemt, haakt die cliënt af. ‘Daar betaal ik je niet voor.’ De overheid verwacht veel van de notaris. Tegelijkertijd heeft dezelfde overheid ons een rol als bijna volledig vrije ondernemer opgedrongen. Dat is geen goede beslissing geweest.’

KIEZEN

De klantgerichtheid wringt met de eisen die de overheid aan de notaris stelt. Waaijer: ‘Er is jurisprudentie op dat punt. Eind jaren zeventig van de vorige eeuw kwam de Tilburgse hypotheekbank in de problemen door een carrousselconstructie. Een aantal onroerendgoedhandelaren droeg, bijgestaan door de notaris, te hoog gewaardeerd onroerend goed aan elkaar over en kreeg daarvoor steeds hogere hypothecaire geldleningen. Uiteindelijk ging de bank failliet. Had de notaris zijn medewerking mogen verlenen aan het vestigen van de hypotheekrechten? De Hoge Raad stelde vast dat de notaris een zekere zorg tegenover derden heeft, waaronder de schuldeisers van de bank. Een ander voorbeeld is de verkoper van onroerend goed die zich eerder verplicht heeft tegenover een vorige verkoper om, als hij het opnieuw aanbiedt, dat eerst te doen aan zijn voorganger. Als hij het in strijd met die overeenkomst overdraagt aan een

andere koper, dan zit de notaris aan tafel met de koper en de verkoper, maar degene met dat voorkeursrecht zit daar niet bij. Die verwacht wel dat de notaris zijn belang in acht neemt. Er is altijd schade. Een van de partijen ziet het onroerend goed aan zijn neus voorbijgaan. Wat moet de notaris in zo’n geval doen? In het verleden werd door sommigen de gang naar de rechter als meest logisch vervolg gezien. Dat is niet meer voldoende, vindt de Hoge Raad. De notaris moet kiezen.’ Waaijer stelt vast dat de middelen die de overheid ter beschikking stelt aan de notaris ontoereikend zijn. ‘De overheid moet de notaris van meer informatie voorzien. Het is een bekende klacht dat de notaris met opdrachten op pad wordt gestuurd zonder de benodigde middelen. Hij moet bijvoorbeeld witwaspraktijken voorkomen, maar krijgt daarvoor geen toegang tot bepaalde registers. De notaris wordt met een klappertjespistool op pad gestuurd.’

PANAMA PAPERS

Het spanningsveld waarin de notaris opereert, is niet nieuw, maar de maatschappelijke discussie maakt de vraag over morele keuzes

‘Het spanningsveld waarin de notaris opereert, is niet nieuw, maar de maatschappelijke discussie maakt de vraag over morele keuzes heel actueel’

heel actueel. ‘De publieke verontwaardiging over de Panama Papers, gelekte documenten over geld dat wordt weggesluisd naar belastingparadijzen, heeft binnen de belastingadviespraktijk geleid tot een discussie over het *fair share principe*. Het betalen van belastingen is een morele plicht. Net als de belastingadviseur moet de notaris daarin meer zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen. In haar boek *De gouden jaren* beschrijft Annegreet van Bergen hoe de sociale wetgeving in kwaliteit vooruitgaat tot het punt dat de vangnetten praktisch onbetaalbaar worden. Wanneer de burger meer op zijn verantwoordelijk wordt aangesproken om mee te betalen, gaat die naarstig op zoek naar de mazen in de wet. De inkt van de wetteksten is nog niet droog of notarissen springen daar onmiddellijk op in met constructies en mogelijkheden om die eigen bijdrage niet te betalen. Het is een interessante observatie. De buitenwereld beoordeelt ons gedrag, ook al blijf je als notaris binnen de wettelijke kaders.’

JURIDISCH GEKNUTSEL

‘We moeten als beroepsgroep nadenken over de signalen die ons vanuit de maatschappij

bereiken. De discussie die binnen de belastingadvieswereld volop gevoerd wordt, is binnen het notariaat nauwelijks gevoerd. Emeritus hoogleraar Notarieel Recht Martin-Jan van Mourik heeft in 2007 de kat de bel aangebonden met zijn uitspraak dat estate planning een vorm van juridisch geknutsel is. Je hevelt vermogen over naar de volgende generatie hoewel er in feite niets wordt overgedragen. Alleen maar om te voorkomen dat je belasting betaalt. Moet een notaris meewerken aan zo’n constructie? De wet verbiedt het niet. Je hebt vermogensplanning in relatie tot sociale voorzieningen. In beide voorbeelden heb je als notaris met het belang van een derde te maken: de overheid. Het is niet verboden, maar moet je daar als notaris actief de boer mee opgaan? Ik vind ook dat we als beroepsorganisatie best een kritisch geluid mogen laten horen bij mazen in de belastingwetgeving.’

ZELF BLIJVEN NADENKEN

Het gaat Waaijer niet om het vellen van een oordeel over het morele kompas van de beroepsgroep. ‘Ik heb niet de behoefte om de notaris de maat te nemen. Ik ben zelf notaris. Ik vind wel dat we erover na moeten denken.

Wat is je rol als notaris? Natuurlijk moet je zorgen dat er omzet is. Dat je de huur en salarissen van je werknemers kan betalen. Maar moet je alles uitvoeren wat wettelijk is toegestaan? De geschiedenis leert ons hoe belangrijk het is na te denken over het nut en de zin van wat we doen. In de aanloop naar mijn oratie las ik het proefschrift van Raymund Schütz over de rol van de notaris in de Tweede Wereldoorlog. Daar komt die vraag nadrukkelijk aan de orde. De Duitse bezetter zorgde voor een wettelijk kader voor de ontrechting van Joodse medeburgers, dat door veel notarissen werd gevolgd. De historicus velt daar een duidelijk oordeel over. Daar hadden notarissen niet aan mee moeten werken.’ ■

Zoek zoek zoek... en vind!

Het volgende herkent u vast uit de dagelijkse praktijk. Er komt een nieuwe zaak binnen en de notaris roept een van zijn kandidaat notarissen op zijn kamer: “De Roos, ik heb hier een nieuw dossier voor je. Beetje ingewikkeld maar dat is een mooie uitdaging. Het gaat om een schenking van de aandelen aan een buitenechtelijk kind, met gebruik making van een stichting administratiekantoor en de bedrijfsopvolgingsfaciliteit.

Nu hebben we ooit iets dergelijks gedaan, een jaar of 2 a 3 geleden. Dat was volgens mij voor de firma Jansen of Johnson of iets dergelijks. Je kunt ook collega Sander nog vragen of hij misschien nog iets van die zaak weet. Het dossier zal nog wel in het archief liggen. Oh, nee dat ligt waarschijnlijk in het oude archief 3 straten verderop. Succes! Morgen wil ik het concept van de akte op mijn bureau hebben.”

Herkenbaar?

Natuurlijk! Bijna iedereen zal bovenstaande of een variatie hierop een keer mee hebben gemaakt. Je hebt in het verleden een ingewikkelde zaak gehad waarin je een bijzondere akte of passage in een akte hebt moeten maken. Maatwerk waar veel tijd in is gaan zitten en waar je trots op bent.

Eigenlijk zou je al deze bijzondere passages en constructies willen onthouden zodat je deze snel terug kunt vinden. Maar de waan van de dag heeft meestal de overhand. Nieuwe dossiers dienen

zich aan en voor je het weet is dit huzarenstukje weer naar de achtergrond verdwenen.

Tot het moment dat je, misschien wel jaren later, weer met een vergelijkbare situatie te maken krijgt. Maar hoe heette het dossier en/of de partijen ook alweer? Dat wordt na zo'n lange periode lastig om terug te halen. Hoe fijn zou het dan zijn als je de mogelijkheid hebt om in je notariële systeem te kunnen zoeken op trefwoorden in bijvoorbeeld de aktes/documenten zélf in plaats van dat je op de partijen of het dossieronderwerp moet zoeken?

NEXTsearch

In elk notarieel softwarepakket zit een mogelijkheid om te zoeken in dossiers. Je kunt zoeken op naam van partijen, naam van het dossier, rechtsgebied, passeerdatum e.d. Er is echter geen softwarepakket waar je ook rechtstreeks kunt zoeken in documenten zoals notariële en onderhandse stukken. En dat zou toch in bovenstaande situatie heel handig zijn.

Dat vinden wij bij Devoon ook. Daarom hebben wij in samenwerking met onze Lexxyn Groep partner ICT Concept voor NEXTassyst een nieuwe functie ontwikkeld, genaamd NEXTsearch. Met deze nieuwe zoekfunctie kun je in NEXTassyst niet alleen zoeken op gebruikelijke zoektermen zoals dossiernummer en namen relaties, maar kun je ook op trefwoorden zoeken die in een document zelf staan. Je kunt dus als kantoor in alle tekst in een dossier zoeken.

Makkelijker vindbaar

Met NEXTsearch kun je als kantoor dus veel gemakkelijker aktes of passages in aktes terugvinden. Op die manier hoef je niet weer opnieuw het wiel uit te vinden. Dit bespaart veel zoek- en studietijd die op elk kantoor veel beter besteed kan worden.

Bent u benieuwd naar de mogelijkheden van NEXTsearch? Neem dan direct contact op met mij of mijn collega's!

Martin Duijs

Devoon B.V.

M +31 614 72 63 97

T +31 182 39 99 94

E martin@devoon.nl

T @NEXTassyst

ICOON

*‘Een attitude,
maar niet arrogant’*

ICOON Adele Adkins

WIE Clarianne Jansen (26)

WAAR Kandidaat-notaris bij
De Haan Advocaten & Notarissen

Waarom is Adele jouw icoon?

‘Ik ga zelden naar concerten, maar voor Adele heb ik een uitzondering gemaakt. Haar muziek is heel erg goed. Ik ken ook eigenlijk niemand die dat niet vindt. Iedereen is wel een beetje fan van haar. Ik had dan ook geluk dat ik via via een kaart kon krijgen. Zelf ben ik niet op tijd door de wachtrij gekomen. Het concert was geweldig. Hoe zij op het podium staat, vol kracht en zelfvertrouwen en toch heel vriendelijk overkomt. Dat doen niet veel artiesten haar na. Een *attitude*, maar niet arrogant.’

Wat is het meest indruk- wekkende dat jouw icoon heeft gedaan?

‘Kijk wat ze heeft bereikt in haar eentje! Ze heeft geen bekende ouders waar ze zich aan heeft kunnen optrekken. Ze heeft het allemaal zelf gedaan. Zoals ze zelf altijd zegt: “Ik ben heel gewoon gebleven.” Daarnaast brengt zij een cd uit wanneer zij het wil. En hetzelfde geldt voor concerten geven. Ze laat zich niet meesleuren in de hysterie, maar maakt haar eigen beslissingen. Het gerucht gaat bijvoorbeeld dat ze na deze concertenreeks de aankomende tien jaar niet optreedt. Bewonderingswaardig.’

Wat voor invloed heeft zij gehad op jou en je carrière?

‘Adele benadert haar publiek heel persoonlijk. Niet dat ze iedereen kent, maar ze maakt wel echt contact met haar fans. Dat is voor een (kandidaat-)notaris ook heel belangrijk: persoonlijk contact. Mensen aan tafel moeten zich welkom voelen bij mij. Dat is belangrijk in ons vak. Knap dat Adele haar publiek ook dat gevoel geeft.’

Als jij in de huid van jouw icoon zou kunnen kruipen, wat wil je dan doen?

‘Zo mooi kunnen zingen, wil natuurlijk iedereen. Ook ik. Maar als je Adele bent, heb je veel invloed. Ik zou mijn beroemdheid inzetten om de leefomstandigheden van kinderen in ontwikkelingslanden te verbeteren, zodat ze een veilig thuis hebben en onderwijs krijgen. Dat is hard nodig.’ ■

Fusie Domus Magnus en DS Verzorgd Wonen

Door de sluiting van reguliere verpleeghuizen groeit de vraag naar geprivatiseerde vormen van ouderenzorg. De succesvolle fusie tussen Domus Magnus en DS Verzorgd Wonen haakt in op deze trend. 'In het complex van transacties tussen meerdere partijen hadden wij een mediatende rol.'

TEKST Tatiana Scheltema | BEELD Truus van Gog

Uw eigen appartement in een sfeervol, monumentaal pand. Alle benodigde zorg binnen handbereik. Aandacht voor de grote én kleine dingen die het leven de moeite waard maken.' Met deze wervende tekst opent de website van Domus Magnus, een landelijke woonzorgorganisatie die begin dit jaar fuseerde met branchegeenoot DS Verzorgd Wonen. Domus Magnus biedt ouderen die 'ervoor hebben gekozen om nog eenmaal onder eigen regie te verhuizen' een 'integraal pakket van wonen, dienstverlening en zorg in een exclusieve woonomgeving. (...) Op deze manier willen wij een alternatief bieden voor de reguliere verzorgings- en verpleeghuiszorg, dan wel de (intensieve) thuiszorg.' De doelstelling is dat ouderen het wooncomfort en de levensstijl die zij gewend zijn, kunnen voortzetten, terwijl zij zorg op maat genieten, tot en met de laatste levensfase.

Het is een nieuwe trend in de ouderenzorg: zorg op stand. 'Domus Magnus is een woonconcept in een nieuwe markt, die aan het consolideren is', vertelt Wouter Admiraal, toegevoegd notaris bij Pels Rijcken & Droogleeveer Fortuijn in Den Haag, en gespecialiseerd in overnamen en herstructureringen van ondernemingen. Samen met notaris Cees de Zeeuw, bij hetzelfde kantoor werkzaam als ondernemingsrecht- en vastgoed specialist, adviseerde hij de zorgaanbieders bij de fusie.

De notaris als dealmanager

FRANKRIJK

Het idee voor de Domus Magnushuizen komt uit de koker van oprichter Erwin Miedema. Tijdens zijn studie in Frankrijk woonde hij enige tijd op een chateau, waar hij zijn visie op ouderenzorg ontwikkelde: zo zou hij wel oud willen worden. In 2005 opende hij de eerste Domus Magnusvestiging, Landgoed Klein Engelenburg in Brummen. In de jaren erop opende hij nog eens vijf vestigingen, de meeste in landelijk gelegen monumentale panden, maar ook in het centrum van Amsterdam en Rotterdam. Drie vestigingen kregen daarnaast het officiële predicaat 'zorghotel'. Begin dit jaar besloot Domus Magnus te fuseren met DS Verzorgd Wonen, met vijf vestigingen een belangrijke speler in de markt. Het fusiebedrijf heeft vier nieuwe vestigingen in ontwikkeling.

KEUZEVRIJHEID

Domus Magnus is een wettelijk toegelaten zorginstelling en opereert in een sterk veranderend zorglandschap, waarin vooral de geldstromen zijn verlegd. Voorheen werden de kosten voor verpleeghuiszorg betaald uit de

Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). In de nieuwe situatie sluit Domus Magnus contracten met zorgkantoren, zorgverzekeraars en gemeenten op grond van de nieuwe Wet langdurige zorg (Wlz), de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). 'Dat betekent dat er ook een juridische scheiding zit tussen contractering van zorg en contractering van wonen', legt De Zeeuw uit. 'Vroeger sloten cliënten één overeenkomst met een verpleeghuis, waarin zorg en wonen waren geregeld. Nu wonen en zorg uit elkaar zijn gehaald, maakt dat de keuzevrijheid voor de cliënten groter.'

BEDRIJFSFUSIE

Maar daardoor werd het, juridisch gezien, een complexer verhaal. Het betrof immers een fusie die deels over een zorgonderneming, deels over de eigendom en huur van de appartementencomplexen en de onderhuur aan bewoners, en deels over het verlenen van zorg ging. Bijzonder was bovendien dat de partners geen juridische, maar een bedrijfsfusie aangingen, vertelt Admiraal. En juist die

Cees de Zeeuw (links) en Wouter Admiraal

‘Je zorgt ervoor dat de juiste personen met de juiste juridische kennis het gevraagde product op tijd klaar hebben’

expertise heeft Pels in huis. Admiraal: ‘Een van de grootaandeelhouders in Domus Magnus is investeringsmaatschappij Navitas, waarvan de aandeelhouders mij al kenden uit de praktijk; zij wisten dat wij het nodige van de zorg weten. Bij het eerste gesprek bespreek je de wensen en verwachtingen van de cliënt: hoe wil je de fusie juridisch vormgeven? Welke kaders stel je, welke vragen komen er kijken vanuit de bedrijfsvoering?’

Zo moesten bijvoorbeeld de *assets* van DS Verzorgd Wonen worden overgedragen aan Domus Magnus. ‘Denk daarbij aan de inventaris en de kunst die aan de muur hangt, maar ook aan huurcontracten, de zorg voor de bewoners en het personeel. Bij het personeel is de vraag: is men in loondienst of zzp’er? Personeel in loondienst volgt het werk en je wilt dus weten wie er mee overgaat. Dus we vragen onze arbeidsrechtcollega’s: gaat dit goed? Hetzelfde geldt voor het onderdeel ‘zorg’: hoe is die op de verschillende locaties geregeld? Op dat gebied brengt de cliënt

natuurlijk veel relevante kennis in. En van ons uit kijken ook gespecialiseerde zorgrecht- en huurrechtadvocaten mee.’

Dat ‘meekijken’ bedoelt Admiraal vrij letterlijk: het notariaat was bij deze transactie *in the lead*, ook bij het opstellen van overeenkomsten. ‘*Dealmanagement*’, noemt hij dat. ‘Je zorgt ervoor dat de juiste personen met de juiste juridische kennis het gevraagde product op tijd klaar hebben, en dat alles op elkaar is afgestemd.’ Dat laatste was ‘uitdagend’: in betrekkelijk korte tijd moesten de fusie-documentatie, nieuwe huurcontracten met bestaande en nieuwe vastgoedbeleggers én ontwikkelovereenkomsten voor nieuwe locaties worden opgesteld. ‘Dus je bent voortdurend in overleg met alle betrokken partijen en hun juridisch adviseurs.’

KOPPELBEDING

Inderdaad, beaamt De Zeeuw, is deze werkwijze anders dan hoe de meeste kantoren werken. ‘Wij hebben ook een Zorgteam, dat is samen-

gesteld uit specialisten op alle relevante vakgebieden. Transacties als deze vereisen dat je die kennis ook toepast – dúrft toe te passen – en dat je niet afwacht waar partijen mee komen, maar oplossingen aanreikt: heb je hier al aan gedacht? Met betrekking tot het vastgoed en de scheiding tussen zorg en wonen kijk je bijvoorbeeld naar de huurovereenkomst van nog te ontwikkelen residenties. Toekomstige bewoners gaan een onderhuurovereenkomst aan. De zorginstelling levert dan zowel de woonruimte als de zorg en sluit daartoe met de bewoner een gecombineerde huur- en zorgovereenkomst of twee separate overeenkomsten die door middel van een koppelbeding onderling worden verbonden.’

Zo’n koppelbeding roept nog wel enkele vragen op, zegt De Zeeuw. ‘Zoals: is er strijd met het huurrecht of de Mededingingswet, is het nietig of vernietigbaar? Nieuwe regelgeving roept nieuwe vragen op die beantwoording behoeven.’ De gedachten daarover schreven ze op, in een tweeluik voor het tijdschrift *Bouwrecht*.

KERN

Relevant was bovendien waar de financiering van de zorg vandaan komt: uit de Wlz, de Zvw of de Wmo? ‘Hoe werken de contracten van de huidige bewoners, waar komt het geld vandaan? Niet iets dat je als notaris dagelijks op je bord krijgt, maar wél belangrijk voor de businesscase’, aldus Admiraal. ‘In dit complex van transacties tussen meerdere partijen hadden wij een soort mediatende rol. Als notaris zijn wij natuurlijk bij wet onpartijdig en onafhankelijk, wij moeten in een juridisch complex proces alle betrokken belangen in het oog blijven houden – dat blijft uiteindelijk toch de kern van ons werk.’ ■

Nog niet geweest

Nik Poldervaart is een halfjaar geleden in Amsterdam zijn eigen café De Kroegtijger gestart. Samen met twee vrienden. Bij de notaris zijn ze nog niet geweest. Daar ging het aanschaffen van het pand op de Zeedijk plotseling iets te snel voor. De heren willen een vennootschap onder firma oprichten. Vooral vanwege het startersvoordeel. In november richtte de KNB haar pijlen op ondernemers zoals Nik. In het kader van de Dag van de Ondernemer verschenen er banners en berichten op Facebook en websites die veel worden bezocht door zzp'ers en mkb'ers. Dit om te laten zien wat de notaris voor hen kan betekenen en dat het goed is over je bedrijfsvorm na te denken.

DE FOTO

Het onbespreekbare bespreekbaar maken

Na anderhalf jaar is de campagne ‘Wie van de drie...’ over het levenstestament beëindigd. Daarnaast participeert de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) sinds juni 2015 in het programma ‘Financieel veilig ouder worden’ van het ministerie van Volkshuisvesting, Welzijn en Sport (VWS). Wat zijn de resultaten van beide projecten? *Notariaat Magazine* maakt de balans op.

TEKST Mechtelt Lindenhovius | BEELD Roel Ottow

Van ‘brengen’ naar ‘halen’

Het aantal mensen dat met vragen over het levenstestament naar de notaris gaat, is toegenomen. Dit blijkt uit het aantal gemaakte volmachten en levenstestamenten. Dat blijft stijgen van 26.200 in het derde kwartaal van 2016 tegen 22.500 in datzelfde kwartaal in 2015. Maar het blijkt niet alleen uit de kale cijfers. Notaris Arnold Verhoeks (Den Helder) ziet een grote kanteling: ‘Ik ben al sinds 2010 met het levenstestament bezig. Waar ik voorheen het levenstestament zelf moest “brengen” en heel veel uitleg moest geven, komen mensen nu met gerichte vragen. Ze weten steeds meer wat het levenstestament is en hebben er soms ook al in de directe omgeving mee te maken gehad.’ Toch blijft het geven van informatie aan het publiek een continu proces. ‘We vertellen ook nog steeds waarom het testament nodig is, hetzelfde geldt voor het levenstestament. De campagne heeft wel enorm geholpen.

Was het levenstestament eerst onbekend en onbemand, ook bij het notariaat, nu heeft de beroepsgroep het onderwerp omarmd en weet het publiek er ook steeds meer over.’ In Verhoeks’ praktijk is het opstellen van een levenstestament niet een gesprek *an sich*. Verhoeks: ‘Ik begin met een “aanknopingsgesprek”, waarin ik vertel over het levenstestament, wat de meerwaarde is en ik wijs cliënten op allerlei informatie die ze thuis kunnen nalezen. Is er interesse, dan volgt een “dieptegesprek”, waarin we alle bepalingen bespreken. Daarna wordt het concept nog een keer besproken en volgt het passeren. Soms is er ook een gesprek met de volmachtgever en gevolmachtigde samen. De beslissing om dat laatste gesprek te voeren, laat ik bij de volmachtgever. Ook al heeft zo’n gezamenlijk gesprek wel een meerwaarde, ik wil dat de volmachtgever niet opleggen, omdat het voor sommige mensen heel gevoelig ligt.’

ThuisPlus Kwartet

De KNB heeft zich samen met zo’n twintig andere organisaties in 2015 aangesloten bij het VWS-programma ‘Financieel veilig ouder worden’. Doel is ouderen beter te beschermen tegen financiële uitbuiting. Een voorbeeld van een van de projecten is het ThuisPlus Kwartet, ontwikkeld door Oscar Balkenende (Nationaal Registratie Instituut). Met dit spel maken professionals, zoals

politieagenten, huisartsen, mantelzorgers of medewerkers van Veilig Thuis, tijdens lokale bijeenkomsten (spelenderwijs) kennis met het onderwerp financieel misbruik en gaan ze in gesprek met organisaties die kunnen helpen bij het voorkomen en aanpakken daarvan. Ook kan het spel helpen om het onderwerp bij ouderen bespreekbaar te maken.

Voorlichting aan oudere migranten

Een ander project in het VWS-programma is de samenwerking tussen KNB, Veilig Thuis en NOOM (Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten). Daarin worden vrijwilligers, vertrouwenspersonen, zorg- en welzijnsprofessionals en sleutelfiguren bij migrantenorganisaties bij elkaar gebracht om mishandeling en financieel misbruik in de migrantengroepen te voorkomen en aan te pakken. Voor die bijeenkomsten zijn twee voorlichtingsfilmpjes gemaakt in verschillende talen met de onderwerpen: financiële bescherming, levenstestament, nalatenschap en testament. De filmpjes zijn een hulpmiddel bij herkenning, bewustwording en het gesprek met ouderen. Yvonne Heygele (adviseur NOOM): ‘Door gebrek aan taalvaardigheid en digitale vaardigheid zijn oudere migranten vaak afhankelijk van anderen. Daarnaast denken oudere migranten vanuit hun culturele en religieuze achtergrond minder aan de toekomst en is het vastleggen van afspraken ook minder gebruikelijk. Het is dus heel erg belangrijk om een onderwerp als financieel misbruik bespreekbaar te maken, zowel tussen ouderen onderling als binnen de migrantenfamilies.’ Heygele vindt het erg mooi dat de KNB deze maatschappelijke rol naar zich toe heeft getrokken. ‘Voor de aankomende jaren willen we graag de verhalen van notarissen meer betrekken bij onze bijeenkomsten. Ook over het Nederlandse erfrecht. Het was echt een eyeopener te horen dat voor migranten die hier wonen niet het erfrecht van hun land van herkomst geldt. Veel oudere migranten denken van wel. Een heel belangrijk aandachtspunt dus.’

Positie burger bij levenseinde verstevenigen

Het model levenstestament blijft in ontwikkeling. Zo neemt de KNB samen met artsen en patiëntenfederaties deel in de werkgroep Schriftelijke wilsverklaringen. Eric van Wijlick, beleidsadviseur bij de Artsenfederatie KNMG: 'Doel is het verbeteren van de positie van de burger bij wilsonbekwaamheid. We willen dat dokters, patiënten/burgers, maar ook notarissen elkaar op dit vlak beter begrijpen om zo de positie van de burger te versterken. Want om hen gaat het!' In 2016 heeft de werkgroep gekeken naar het medische gedeelte van het levenstestament. 'De formulering van het euthanasieverzoek hebben we aangepast. Ook is besproken dat beslissingen rondom het levenseinde echt met de arts móeten worden gevoerd en niet met de notaris alleen.' Toch kan het volgens Van Wijlick erg belangrijk zijn om naar de notaris te gaan. 'Winstpunt van het notariële levenstestament is dat de vertegenwoordiger goed wordt vastgelegd, dat financiële beslissingen rondom zorg en welzijn goed zijn beschreven en – niet onbelangrijk – dat de wilsbekwaamheid van degene die het levenstestament maakt, is getoetst.'

'Voor 2017 gaan we verder met de ontwikkeling van de schriftelijke wilsverklaringen. Ook zijn we bezig met een brochure voor het notariaat om duidelijk te maken waarom het gesprek tussen de burger en de arts zo belangrijk is. Daarnaast gaan we de brochures over het tijdig spreken over levenseinde voor patiënten en artsen actualiseren. De schriftelijke wilsverklaringen maken daar deel van uit. Om onbegrip en verwarring weg te nemen, is hiervoor het overleg tussen alle partijen in de werkgroep erg belangrijk.'

Wegenwacht voor dementie

In april 2016 zijn de KNB en Alzheimer Nederland een driejarige samenwerking aangegaan. 'Veel mensen die dementie krijgen, hebben niet stilgestaan bij wat daarbij komt kijken. Ik merk het ook bij onze Alzheimer Cafés. Geregeld zijn er vragen of iemand nog wilsbekwaam is, of ze nog iets voor diegene kunnen regelen of dat ze al te laat zijn. Tijdig toegang tot de juiste informatie en advies is voor hen belangrijk', aldus Herman Post, Programmanager Dialoog en Landelijke Hulp bij Alzheimer Nederland. Post vindt het bijzonder dat de KNB voor een partnerschap met Alzheimer Nederland heeft gekozen. 'Dat geeft aan dat het notariaat de binding met de maatschappij zoekt.' Het eerste samenwerkingsproject is het platform dementie.nl. 'Sinds november 2015 zijn er 230.000 unieke bezoekers, die

gemiddeld 3 minuten blijven hangen. Zij lezen dus echt iets. De informatie van de KNB over het levenstestament en financiële bescherming ouderen die er dit jaar is opgezet, wordt veel bezocht. Ik vergelijk het weleens met de Wegenwacht. Je hebt pech en iemand komt je helpen. Zo zie ik dementie.nl ook.' Kandidaat-notaris Berit Mulder staat sinds oktober op het platform als expert. Zij krijgt verreweg de meeste vragen van alle experts. 'Dat geeft al aan dat het thema relevant is.' In 2017 wordt de verbinding met de Alzheimer Cafés uitgebreid. 'Hiervoor willen wij ook notarissen vragen. Daarnaast willen we webinars en workshops houden over afnemende wilsbekwaamheid en wat je allemaal kunt regelen. En uiteraard de informatie van het notariaat op dementie.nl actueel houden.'

AKSOS

- Administratie
- Salarissen
- Belastingen
- Rapportages
- Accountancy
- Advies

H.R. de Velde Harsenhorst FA
drs. K. de Lange AA

AKSOS
Financial Services

Voor notariaat en advocatuur...
...flexibiliteit in capaciteit

Groningen - Leeuwarden - Zwolle
www.aksos.nl - afs@aksos.nl - Tel. 038-4524280

VAN WEEGHEL DOPPENBERG KAMPS
NOTARISSSEN | JURISTEN | ADVISEURS

SPECIALISTEN VOOR GRENSOverschrijdende ZAKEN
DUITSLAND-NEDERLAND

- individuele adviezen voor ondernemer, particulier en adviseur
- gespecialiseerde juristen
- gekwalificeerde taalkennis
- internationaal netwerk

TELEFOON +31 (0)314 37 22 22 | E-MAIL info@vwdknotarissen.nl
INTERNET vwdknotarissen.nl | vwdknotare.de
BEZOEKADRES Keppelseweg 1-3, 7001 CE Doetinchem

RECHTSORDE

Dé zoekmachine voor
juridische informatie

Gratis pilot?
Kijk op
rechtsorde.nl

Veilig, betrouwbaar en actueel!

SPECIALIST
NODIG?

VBO **MAKELAAR**
BEDRIJFSMATIG

TAXATIES - BEHEER - ADVIES
(VER)KOOP - (VER)HUUR

VBO MAKELAAR BEDRIJFSMATIG > FOCUS OP VASTGOED

> **VBO.NL**

Waarom moeilijk doen als het samen kan?

Dinsdag 15 november, 15.00 uur: het inmiddels ‘alweer’ derde symposium voor kandidaat-notarissen, georganiseerd door de KNB in samenwerking met de Commissie kandidaat-notarissen, gaat van start. Dit keer met het thema ‘dilemma’s en intervisie’. Samen met Nora van Oostrom-Streep open ik deze informele en leerzame middag en avond. Naast een plenair gedeelte van Nora behelst het symposium ook drie workshopronden over ‘tuchtrecht en aansprakelijkheid’, ‘intervisie’ en ‘feedback geven en ontvangen’, en een *walking dinner* met informatiemarkt voor kandidaat-notarissen.

De sleutel tot een goede loopbaan is intervisie en feedback: regelmatig stilstaan bij wat we doen en (graag) willen.

BRANDSTOF

Ooit hebben wij allemaal de eerste stap in onze kandidaat-notarisloopbaan gezet. Nu zijn loopbanen dynamischer dan ooit: de ene verandering volgt op de andere en een leven lang leren is heel normaal. Persoonlijke omstandigheden en voorkeuren veranderen, net als ons beroep, cliënten en collega’s. Bewust aan de slag gaan met ons werk en onze loopbaan zodat we met veel plezier als (kandidaat-)notaris werken, stopt mijns inziens nooit. Voor een kwalitatief goede notariële dienstverlening zijn gemotiveerde, enthousiaste en betrokken (kandidaat-)notarissen essentieel. De sleutel tot een goede loopbaan is intervisie en feedback: regelmatig stilstaan bij wat we doen en (graag) willen. Samen en alleen. Dat is volgens mij de brandstof voor verbetering, verandering en vernieuwing. Dit begint met het stellen van vragen aan jezelf en aan anderen over thema’s en dilemma’s

die je als (kandidaat-)notaris gaandeweg of in een specifieke loopbaanfase tegenkomt. Het is de uitdaging die route te vinden die jou op het lijf geschreven is. Gelukkig leiden er meerdere wegen naar Rome ...

CREATIEVE IDEEËN

Dit jaar hebben we kandidaat-notarissen geprikkeld om zich op een andere manier te verdiepen in hun loopbaan. Uit de geluiden die ik deze dag heb vernomen, blijkt dat dat gelukt is! In de workshop ‘intervisie’ van Dialogue hebben we in kleine groepjes een eigen of veelvoorkomende (voorgelegde) probleemcasus kunnen bespreken en vernamen we hoe we hierbij van elkaar kunnen leren. Er zijn, begreep ik tijdens de workshop, zelfs al creatieve ideeën op tafel gekomen om binnen de eigen regio/binnen eigen kantoor een (soort van) intervisiegroep te starten met in ons achterhoofd de *do’s* en *don’ts* zoals we die van Dialogue geleerd hebben. Fantastisch!

MOTTO

In de workshop ‘tuchtrecht en aansprakelijkheid’ heeft Nora ons bewust gemaakt van de zes belangrijke kernwaarden die wij als kandidaat-notaris moeten uitdragen en bezitten. Onder andere de kernwaarden ‘integriteit’ (wat is integer nu eigenlijk?)

en ‘onafhankelijkheid’ (hoe onafhankelijk ben je voor een ‘vaste’ cliënt?) deed de discussie hoe hiermee om te gaan, losbarsten. Nora gaf aan dat de angst om voor de tucht- (of civiele) rechter te moeten verschijnen, ons werk beïnvloedt en dat met inachtneming van de kernwaarden deze angst in principe onterecht is. Mijn motto in deze is altijd: ‘Kan ik vannacht lekker slapen als ik deze dienst verleen?’ Of: ‘Kan ik mezelf in de spiegel recht blijven aankijken?’ Ondanks alle verontrustende *Notamails* met tuchtrechtuitspraken heeft dit het ‘leed’ voor mij (en mijn mede-(groeps)genoten) wat ‘verzacht’.

WOLLIG TAALGEBRUIK

De conclusie van deze dag is dat we jou als kandidaat-notaris, toegevoegd notaris – laten we het direct breder trekken, ook al is dit een Kanocolumn – en notaris willen uitdagen een heel leven lang dit beroep uit te oefenen op een aantrekkelijke, leerzame en enthousiaste manier! ■

Nienke Westerhof,
kandidaat-notaris bij
Kuhlmann Hulshof en
De Kok notarissen

A full-length portrait of a man with dark, curly hair, wearing a dark blue suit, a white shirt, and a striped tie. He is standing against a light blue background, with his hands clasped in front of him. He is wearing brown leather shoes.

‘Ik ga vaak en
ver op reis’

‘Van Amsterdam naar Hongkong, Kuala Lumpur, Singapore, Bali, Darwin in Australië, weer naar Bali, Bangkok en terug naar Amsterdam’

Koen van Wijk is kandidaat-notaris bij Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn en lid van de Commissie kandidaat-notarissen van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB). Als hij niet werkt, is hij meestal op reis.

TEKST Henriette van Wermeskerken | BEELD Truus van Gog

‘Sinds april van dit jaar zit ik in de Commissie kandidaat-notarissen. Een breed samengestelde commissie, die het bestuur van de KNB gevraagd en ongevraagd adviseert over allerlei zaken die de kandidaat-notaris aangaan. De zes leden hebben diverse achtergronden: jong en oud, uit alle delen van het land, van grote en kleine kantoren. Het streven is om altijd iemand in de commissie te hebben die, zoals ik nu, de beroepsopleiding volgt. De beroepsopleiding is een belangrijk onderdeel van de vorming van de kandidaat-notaris. Ik lever vanuit die opleiding input. Een vakbond voor kandidaat-notarissen zijn wij niet, maar wij houden wel rekening met hun belangen. Het is erg leuk om te doen. Toen ik studeerde, was ik ook al actief in verenigingen, zowel de studentenvereniging als de notariële studievereniging.’

KANDIDATENONDERZOEK

‘Wij hebben ons als commissie ingezet voor het behoud van het verplichte arbeidsongeschiktheidspensioen. Schaf je dat af, dan wordt zo’n pensioen voor velen onbetaalbaar. Er wordt dan gekeken naar het persoonlijk risicoprofiel, in plaats van naar het risicoprofiel van de hele groep verzekeren, zoals nu het geval is. Inmiddels is besloten dat het pensioen niet wordt afgeschaft. Verder houden wij ons samen met de KNB bezig met het groot kandidatenonderzoek. Via een online vragenlijst onderzoekt de KNB gemiddeld eens in de twee jaar hoe kandidaat-notarissen in het vak staan waarbij wij input leveren. En we organiseren elk jaar een symposium. Dit jaar was dat op 15 november, met als onderwerp intervisie.’

BIJBANEN

‘In september 2015 werd ik hier bij Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn

kandidaat-notaris. Ik werk bij de sectie Ondernemingsrecht. We hebben veel grote en middelgrote bedrijven als cliënt. Ook doen wij *corporate housekeeping* voor grotere bedrijven. Omdat dit het kantoor van de Landsadvocaat is, hebben wij ook vaak de overheid aan tafel. Vorig jaar zomer studeerde ik af in Nijmegen. Twee masters deed ik: notarieel recht en fiscaal recht. Een mooie combinatie. Dat ik het notariaat in wilde, wist ik al toen ik ging studeren. In de vijfde klas van de middelbare school deed ik een snuffelstage van een dag bij een notariskantoor. Dat beviel zo goed dat ik aan het eind van die dag besloot notarieel recht te gaan studeren. Ook resulteerde de stage in een baantje als akte-scanner op dat kantoor. Ik legde alle akten onder de scanner voordat een dossier het archief in ging, zodat het ook digitaal werd bewaard. Later, toen ik studeerde, werd ik notarieel medewerker. Ik heb uiteindelijk vier jaar bij dat kantoor gewerkt. Daarna werd ik juridisch assistent bij het hoofdkantoor van Netwerk Notarissen en vervolgens studierend juridisch medewerker bij een groot kantoor. Mijn bijbanen hadden steeds met het vak te maken.’

RONDREKKEN

‘Als ik niet werk, ben ik meestal op reis. Vroeger gingen wij als gezin elke zomer zo’n vijf weken met een oude Mercedesbus op pad. Zo heb ik de smaak van het rondtrekken te pakken gekregen. Ik houd ervan om vaak en ver op reis te gaan. Al jaren geleden ontdekte ik dat vliegen goedkoper kan dan je denkt. Vél goedkoper, als je goed zoekt. De kunst is om niet naar rechtstreekse vluchten te kijken, maar bestemmingen aan elkaar te koppelen zonder tevoren je einddoel vast te stellen. Zo zijn wij eens gevlogen van Amsterdam naar Hongkong, Kuala Lumpur, Singapore, Bali, Darwin in Australië, weer naar Bali, Bangkok en terug naar Amsterdam.

Al die tickets bij elkaar kostten minder dan een retour Amsterdam – Bangkok en de reis werd er veel interessanter door. Als je in één ruk meer dan een etmaal vliegt, kom je bovendien geradbraakt aan. Tussenstops van een paar dagen zijn dus welkom. Zo vloog ik ooit naar Vietnam via Dubai en Sri Lanka.’

HANDBAGAGE

‘Sinds ik ontdekt heb hoe je goedkoop kunt vliegen, ga ik zo vaak mogelijk op reis. Toen ik studeerde, ging dat natuurlijk gemakkelijker dan nu. Er is een jaar geweest dat ik honderd dagen in het buitenland was. Maar ik ga nog steeds regelmatig weg, nu vaak in weekenden. Meestal met mijn vriendin. Als je kort weg wilt op een goedkoop ticket moet je zoeken op de periode dat je weg wilt, niet op bestemming. Ik ben inmiddels niet alleen handig in het vinden van goedkope vluchten, maar ook van accommodaties en restaurants. Daarbij let ik erg op ratings. Laatst zaten we in Warschau in een viersterrenhotel voor minder dan 50 euro per nacht. We lunchten in de stad voor minder dan 5 euro met zijn tweeën, met een drankje erbij. Wij zoeken graag plekken op waar de locals komen en vragen hen advies over wat te bestellen. We reizen licht, met alleen handbagage. Zelfs als we weken weggaan. Als je handig inpakt en vacuümzakken gebruikt, past alles wat je nodig hebt in een rugzak die klein genoeg is voor het handbagagevak. Ik vind het heerlijk om veel van de wereld te zien en ik laat mij graag verrassen.’ ■

Online deponeren combineert flexibiliteit met rechtszekerheid

STICHTING IT-NOTARIS

Met escrow biedt IT-notaris een beschermingsconstructie waarmee bedrijven de continuïteit van hun bedrijfskritische systemen garanderen. De broncode in de kluis van de notaris wordt echter maar een keer per jaar vernieuwd. Daarom biedt IT-notaris nu de mogelijkheid om software digitaal te deponeren.

| TEKST Peter Steeman

Om bedrijven te beschermen tegen een faillissement van een IT-leverancier biedt IT-notaris sinds jaar en dag een escrowovereenkomst. In een escrowovereenkomst wordt de broncode van een softwareproduct in bewaring gegeven bij een onafhankelijke derde partij. De gebruiker krijgt hiermee toegang tot de broncode wanneer de leverancier om enige reden niet meer in staat is voor het onderhoud van de software te zorgen. De IT-notaris kan daarin optimale bescherming bieden, omdat hij ervoor zorgt dat de continuïteit en rechtszekerheid op het gebied van software wordt veiliggesteld. Hij stelt vast wie het intellectuele eigendom heeft op de broncode. De informatiedrager met daarop de broncode wordt geverifieerd door Software Borg, een onafhankelijk IT-specialist, en vervolgens in bewaring genomen door de IT-notaris. De licentienemers krijgen de garantie dat hun gebruiksrecht op de software, ook bij faillissement

*‘Dankzij online
deponering beschik
je steeds over de meest
actuele versie van de
broncode’*

van de softwareleverancier, behouden blijft. De licentiegever krijgt maximale bescherming van zijn intellectuele eigendomsrechten.

FYSIEKE EXERCITIE

Steeds meer klanten zoeken een flexibiliteit die de huidige escrowovereenkomst niet kan bieden, legt IT-notaris Jacqueline Beumer-De Lange uit. ‘Vanuit de markt komt steeds vaker de vraag om digitaal deponeren mogelijk te maken. Hiermee bedoelen we dat de softwareleverancier via internet de broncode aanbiedt voor het depot. Hierdoor wordt het namelijk mogelijk om vaker dan een keer per jaar te deponeren, zoals nu het geval is. Dit neemt voor de afnemers het nadeel weg dat de broncode in de kluis van de notaris tot een jaar verouderd kan zijn. De deponering van broncode is een jaarlijkse fysieke exercitie waarbij de notaris een informatiedrager met daarop de broncode in depot krijgt. Voor bedrijven die meerdere keren per jaar een nieuwe release van hun software krijgen, is het heel onpraktisch om iedere keer fysiek de broncode te deponeren. Het is ook kostbaar. Dankzij online deponering beschik je steeds

over de meest actuele versie van de broncode. En omdat de broncode jaarlijks wordt gecontroleerd door Software Borg kunnen we ook garanderen dat de inhoud bevat wat de leverancier belooft.’

MAXIMALE VEILIGHEID

Een belangrijk voordeel van een notaris is dat zijn standplaats niet failliet kan gaan. Daarom bevindt de informatiedrager zich in de kluis van de notaris. Hoe zit dat met de software die op een server ergens in een datacenter staat? Beumer: ‘Op deze manier kunnen we een veiligheid garanderen die veel groter is dan als je een server bij de notaris zou neerzetten. De broncode wordt geüpload naar een *dedicated* server die in beheer is en juridisch eigendom bij Software Borg. Maximale veiligheid wordt gewaarborgd door gebruik te maken van asymmetrische cryptografie en beveiligde protocollen. De sleutels waarmee de encryptie kan worden ontsloten, zijn eigendom van de IT-notaris. Op die manier weet je zeker dat alleen de notaris de broncode kan decoderen.’

AANVULLING

Waarom zou een klant nog een informatiedrager naar de notaris brengen als hij de software op een server kan uploaden? ‘We bieden dit nadrukkelijk aan als aanvulling op de standaard werkwijze van de IT-notaris’, verzekert Beumer. ‘De klant kan niet kiezen voor alleen een online deponering. Net als bij fysiek deponeren zijn bij online deponeren de licentiegever, Software Borg en de IT-notaris betrokken. Er worden extra contracten en een extra akte opgemaakt zodat een aanvullende overeenkomst wordt aangegaan naast de bestaande escrowovereenkomst. Misschien wordt het in de toekomst wel mogelijk om alleen digitaal te deponeren. Dat moet de tijd leren. Daarmee wordt de rol van de IT-notaris overigens niet kleiner. Voor de IT-notaris is de leidraad: kunnen we waarmaken wat we beloven? We bieden rechtszekerheid in de digitale wereld. Dat doe je door de klant te adviseren op verschillende rechtsgebieden, maar ook door partijen te identificeren. Die zekerheden bieden computers niet.’ ■

| BEELD Freeimages/Nick Benjaminsz

VERENIGINGSNIEUWS

EPN

Ervaringen levenstestament gezocht

De commissie levenstestament van EPN is voortdurend bezig om het model levens- testament te verbeteren. De commissie is op zoek naar ervaringen uit de praktijk. Op die manier kan het model steeds worden aangepast en worden verbeterd. In de commissie is onder andere al aan de orde geweest dat het toezicht op de gevolmachtigde meer aandacht verdient van de notaris. Tevens is gesproken over de manieren waarop het toezicht kan worden vormgegeven. Een ander belangrijk punt is welke delen van het levens- testament interne werking hebben en welke delen externe werking. Ervaringen kunnen worden gestuurd naar info@epn-notaris.nl.

STICHTING IT-NOTARIS

Opleidingsdag IT-notaris in teken van online deponeren

De negende opleidingsdag (16 november) was voor een gedeelte gewijd aan het nieuwe product 'Online deponeren bij de IT-notaris', zie ook het interview met IT-notaris Jacqueline Beumer-de Lange. De voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Beëdigd Informaticadeskundigen Jacques Honkoop heeft een lezing gegeven over waardering van software. Hij heeft onder andere uitgelegd welke verschillende manieren er zijn om tot een waardering te komen. Subsidiespecialist Rik van der Wel gaf een lezing over subsidie- mogelijkheden voor IT-ondernemers, een belangrijke doelgroep voor de IT-notaris. Verschillende mogelijkheden zijn besproken, zoals de WBSO en de innovatiebox. Professor Hans Wortmann van de Rijks- universiteit Groningen, tevens lid van de Wetenschappelijke Adviesraad van Stichting IT-notaris, gaf een sessie over Smart Industry en de behoefte aan rechtszekerheid in die markt. De dag werd afgesloten met een werk- groepoverleg, waaronder een evaluatie en update van de werkgroepen modellen en marketing.

Notariële software gecontroleerd

De notariële software van softwareleveranciers Van Brug Software en Dirict zijn sinds kort gecontroleerd en gedeponerd conform de kwaliteitscriteria van Stichting IT-notaris.

Notarissen die gebruikmaken van deze software en hun continuïteit willen borgen, kunnen zich registreren bij deze regeling.

Cursus startcompetenties IT-notaris

Begin 2017 zal de eerste cursus startcompeten- ties voor de IT-notaris plaatsvinden. De cursus is bedoeld om nieuwe IT-notarissen vertrouwd te maken met enkele beproefde producten die IT-notarissen direct kunnen aanbieden. Huidige IT-notarissen kunnen de cursus gebruiken als opfriscursus.

Rondetafelsessie IT-notaris

15 februari vindt de eerstvolgende rondetafel- sessie plaats van Stichting IT-notaris. De bedoeling van deze sessie is om op basis van behoefte uit de markt te kijken welke nieuwe producten en diensten van de IT-notaris nader moeten worden doorontwikkeld. Mogelijke onderwerpen zijn de 'Notariële Aantoonbaar- heidsservice' en het 'IT-notaris keurmerk'.

VASN

Nieuwe toekomstplannen

Tijdens de algemene ledenvergadering op 8 november zijn de plannen voor 2017 bekend- gemaakt. Als uitgangspunt geldt de visie: 'De VASN is de specialistenvereniging van agri-notarissen. Zij zijn ambassadeur en adviseur met passie voor de sector. In nauwe verbondenheid met de sector en als duurzame en evenwichtige gesprekspartner draagt de agri-notaris maximaal bij aan de continuïteit en zekerheid voor agrarisch ondernemers en hun gezin. De VASN faciliteert de agri-nota- rissen bij het uitoefenen van hun vak, gericht op het creëren van een florerende agrarische sector.' Om dit te realiseren, wordt volgend jaar gestart met drie programmalijnen: Profes- sionalisering, (Ver)leidende samenwerkings- partner en Autoriteit & reputatie. Binnen deze programma's wordt volgend jaar gewerkt aan onder andere het positioneren van de vereniging en het neerzetten van het merk VASN, worden de leden ondersteund in het zijn van de ambassadeurs van de vereniging en wordt er meer aandacht besteed aan het thema ondernemerschap. De leden hebben de plannen omarmd en gaan het bestuur onder- steunen in het uitvoeren van deze plannen.

CURSUSSEN

EPN

Mondeling EPN-examen

13 maart 2017

Het mondeling EPN-examen vindt plaats in Den Haag. EPN aspirant-leden kunnen zich hiervoor aanmelden.

Congres te Utrecht

11 mei 2017

Alv en Internationale Estate Planning

14 september 2017

De alv vindt plaats in Amsterdam.

STICHTING IT-NOTARIS

Rondetafelsessie IT-notaris

15 februari 2017

Opleidingsdag IT-notaris

17 mei 2017

Ook geïnteresseerde (kandidaat-)notarissen, die nog geen IT-notaris zijn, zijn welkom op deze opleidingsdagen. Aanmelding kan via de website of met een mail naar info@it-notaris.nl.

VOC

VOC-congres

28 maart 2017

Tijdens het congres spreekt prof. dr. mr. Barbara Bier (Hoogleraar Corporate Law en Corporate Governance aan Nyenrode Business Universiteit) over bestuur en toezicht, vooral bij kapitaalvennootschappen.

VMN

Korting bij cursus Split Online

De VMN heeft afspraken gemaakt met de leve- rancier van het alimentatierekenprogramma Split Online. De gevorderdencursus die Split Online aanbiedt voor de gebruikers van het programma kan door VMN-leden worden gevolgd voor een bedrag van 195 euro in plaats van de standaardprijs van 245 euro. Voor data in 2017 zie de website www.split-online.nl.

Op zoek naar de juiste collega? Plaats uw vacature in Notariaat Magazine.

Sdu Adverteren

- U adverteert in het officiële orgaan van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB).
- U bereikt daarmee automatisch alle (kandidaat-)notarissen in Nederland.
- U heeft multimediale mogelijkheden d.m.v. gunstige doorplaatsing op Advocatie.nl.

Wilt u meer weten? Vraag onze media-adviseur Martine Aspeslagh:
☎ (0)70 378 0562 ✉ m.aspeslagh@sdu.nl

Meer informatie op sduadverteren.nl

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Dat is het spel...

... zo zijn de regels en zo moet het gespeeld worden!

U kent het nog? Nee? (Ik hoop in ieder geval wel de oudere lezers onder ons!) Laat ik uw geheugen opfrissen: 'Neerlands Hoop in Panama' van Freek de Jonge en Bram Vermeulen. Het ging als volgt. Freek was quizmaster en stelde eenvoudige vragen aan de zaal. De antwoorden die werden geroepen, werden stuk voor stuk afgekeurd. Het 'juiste' antwoord bleek telkens weer een absurde

trouvaille van de quizmaster zelf te zijn.

Elke cyclus (vraag, 'verkeerde' antwoord uit de zaal, 'juiste' antwoord van de quizmaster zelf) werd afgesloten met de woorden: 'Dat is het spel, zo zijn de regels en zo moet het gespeeld worden.'

Na een aantal spelronden doorlopen te hebben, werd plotseling een antwoord uit de zaal wel goedgekeurd en de gever werd uitgenodigd naar het podium te komen om zijn prijs (voor het juiste antwoord) in ontvangst te nemen. Op het moment dat de vermeende winnaar het podium betrad, liet Bram een belletje horen, waarop de quizmaster riep: 'Helaas, de tijd is om, dat is het spel, zo zijn de regels en zo moet het gespeeld worden.'

METAFOOR

Deze geveugelde woorden zijn de laatste weken niet uit mijn hoofd geweest, telkens als ik mij weer verbaasde over hoe er over onze verenigingsrechtelijke democratie in verschillende gremia en op verschillende fora werd gesproken.

De hiervoor beschreven sketch wordt mijns inziens door sommigen gezien als een prachtige metafoor voor de werkwijze van onze verenigingsrechtelijke democratie. Elk antwoord vanuit 'de bevolking' dat niet past in het straatje van ons bureaucratisch bestuur wordt afgekeurd en vervangen door een antwoord dat wel in hun straatje past. En mocht er al een 'juist' antwoord komen, dan komt men met het argument dat de voor het antwoord beschikbaar gestelde tijd is verstreken.

Kortom, de regels van het democratische spel zijn zodanig opgesteld, dat het de 'machthebbers' in staat stelt een inbreuk op de status quo zo lang mogelijk te kunnen uitstellen.

Dat is nou precies wat er links of rechts gesuggereerd is of wat men denkt gelezen te hebben in de verslagen van de ledenraadvergaderingen.

KRITISCH PARLEMENT

'Nee, nee', zeg ik, en met mij gelukkig ook de ledenraad. Er is niets mis met onze democratie. En ook niet met de toepassing van de spelregels. Juist in de getrapte democratie waarin leden vertrouwen hebben in de vertegenwoordiging van hun 'stem' door hun ringbestuurders, die bereid zijn zich te verdiepen in het notariaat en haar instituties, weten zij zich gehoord. Bestuurders die de *trait d'union* vormen tussen de leden en het bestuur. Zij die samen als kritisch parlement functioneren. Maar dat ook kunnen, omdat ze dicht op het beleid en bestuur van onze orde zitten en goed geïnformeerd zijn en worden.

PARALLELEN

Onze democratie is een groot goed, maar iedere democratie heeft haar regels nodig om die te bewaken. Het komt het vertrouwen in de democratie niet ten goede als men tijdens het spel die regels verandert. De parallellen over het geweld dat de democratie wordt aangedaan, hebben we recentelijk 'over de oceaan' kunnen waarnemen. Bij een te verwachten, onwelgevallige uitkomst wordt vooraf al het democratisch proces in twijfel getrokken. En als vervolgens het volk, direct kiezend, in meerderheid zich vóór de verliezende kandidaat uitsprekt, dan rijmt dat toch met de uitslag – aldus de winnaar –, want 'dat was het spel, dat waren de regels en zo moet het gespeeld worden'.

We moeten van het twijfel zaaien over onze democratie wegblijven. Daarmee ondermijnen we de waarde en het gezag van die democratie. Ik feliciteer de KNB en onze nieuwe bestuurder dan ook van harte met zijn benoeming. Een benoeming geheel in overeenstemming met onze verenigingsrechtelijke democratie. Dat is het spel, zo zijn de regels en zo moet het gespeeld worden! ■

Jef Oomen | VOORZITTER KNB

Notariële inbreng bij evaluatie ANBI en SBBI

Het notariaat heeft in november deelgenomen aan de evaluatie van de regeling voor ANBI's en SBBI's. Staatssecretaris Eric Wiebes van Financiën heeft die evaluatie toegezegd aan de Tweede Kamer. Zijn ministerie heeft de KNB gevraagd hieraan een bijdrage te leveren. Er zijn onder meer vraagtekens gezet bij de verplichting om informatie op een website te publiceren.

Vertegenwoordigers van de KNB en de Vereniging van Estate Planners in het Notariaat (EPN) werden door Financiën gevraagd naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de regeling voor ANBI's (algemeen nut beogende

instellingen) en SBBI's (sociaal belang behartigende instellingen). In dat kader werd onder meer gevraagd hoe de wettelijke eisen aan ANBI's en SBBI's en het contact met het ANBI-team van de Belastingdienst worden ervaren. Ook kwam de verplichting tot verstrekking van informatie op een website aan de orde. Tot slot werd gevraagd naar mogelijke verbeteringen van de regeling voor ANBI's en SBBI's.

EVALUATIE GIFTENAFTREK

Naast de evaluatie van de ANBI's en SBBI's loopt de evaluatie van de giftenaftrek. Hieraan heeft het notariaat eerder een bijdrage geleverd.

Er zijn onder meer vraagtekens gezet bij de verplichting om informatie op een website te publiceren.

Beide evaluaties, die nauw met elkaar samenhangen, zijn naar verwachting begin 2017 gereed. Dan zal Wiebes het evaluatierapport over de giftenaftrek en het evaluatierapport over de praktijk rondom ANBI's en SBBI's gelijktijdig naar de Tweede Kamer sturen. De Tweede Kamer kan beide evaluaties dan in samenhang bespreken.

Meer informatie: KNB, Jacco Sjerps, j.sjerps@knb.nl, 070 3307226

Wet doorberekening kosten tucht en toezicht niet uitgesteld

Minister Ard van der Steur van Veiligheid en Justitie is niet van plan een deel van de Wet doorberekening kosten tuchtrecht en toezicht later in werking te laten treden. Dit was een suggestie van de Eerste Kamerfractie van het CDA. Die wilde daarmee de periode overbruggen waarin de wet al in werking was getreden, maar het garantiefonds nog niet wettelijk was geregeld. Dit blijkt uit de nota naar aanleiding van het verslag die 11 november is verschenen.

De minister stelt dat de KNB over middelen beschikt om voor het jaar 2017 reeds te voorzien in een hogere ledenbijdrage. Gelet op de begrotingscyclus van de KNB werd de contributie voor 2017 echter al vastgesteld tijdens de algemene ledenvergadering van 8 maart 2016. Hierdoor is het niet meer mogelijk om een hogere ledenbijdrage vast te stellen. Met het oog op de verdere behandeling van het wetsvoorstel heeft de KNB de Eerste Kamer van deze omissie direct op de hoogte gesteld.

Meer informatie: KNB, Stella Groenhof, s.groenhof@knb.nl, 070 3307143

KNB wijst D66 en VVD op gevaren automatische koppeling erkenning en gezag

D66 en de VVD hebben in november een initiatiefwetsvoorstel ingediend om erkenning en gezag automatisch te regelen. De KNB heeft in de voorbereidingsfase gewezen op het gevaar van een automatische koppeling. Er kunnen namelijk legitieme redenen zijn dat een moeder juist geen betrokkenheid wil van de vader. Beter zou volgens de KNB zijn een koppeling van erkenning en gezag te beperken met een notarieel samenlevingscontract. Paren zijn dan voorgelicht over de gevolgen.

D66-Kamerlid Vera Bergkamp en VVD-Kamerlid Jeroen van Wijngaarden willen dat ongetrouwde vaders automatisch ook het ouderlijk gezag over hun kind krijgen op het moment dat ze hun zoon of dochter hebben erkend. Een speciale issuegroep van de KNB

stelde voor om de koppeling te beperken tot paren met een notarieel samenlevingscontract of de keuzevrijheid te houden. De politieke partijen hebben toch gekozen voor een automatische koppeling erkenning-gezag.

NIEUWE NOTARIËLE AKTE

De erkenning bij notariële akte blijft gehandhaafd. Ook is er een nieuwe notariële akte bijgekomen. Een waarbij de moeder en de erkener samen verklaren dat ze geen gezamenlijk gezag willen. Deze verklaring mag echter ook ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand worden afgelegd.

.....
*Meer informatie: Madeleine Hillen,
juridisch adviseur (extern), m.hillen@knb.nl,
06 21438663*
.....

Van Buitenen treedt toe tot KNB-bestuur

Notaris Nick van Buitenen is door de ledenraad benoemd tot nieuw bestuurslid van de KNB. Hij vervult hiermee de lege plek die door het vertrek van Franc Wilmink is ontstaan. Van Buitenen zal per 1 december als bestuurslid aan de slag gaan.

Van Buitenen is notaris bij Van Grafhorst notarissen in Utrecht. Hij is al twee keer eerder lid geweest van de ledenraad van de KNB. Eerst als kandidaat-notaris, later als ringvoorzitter van de ring Utrecht. Daarnaast was hij ooit actief als lid van het Scheidsgerecht Amsterdam en de redactieraad van *Notariaat Magazine*. In zijn toelichting aan de ledenraad gaf de Utrechtse notaris aan dat hij het een mooie taak vindt mede sturing te geven aan de richting waar de notariële beroepsgroep naartoe moet gaan.

‘We moeten vooruit denken en het verleden achter ons laten; dus niet meer pleiten voor vaste tarieven. Natuurlijk is ons streven de monopolies niet te verliezen, maar die moeten we wel blijvend “verdienen”. Daarom moeten we het maatschappelijke belang van het notariaat in onze beroepsuitoefening boven ons eigen belang stellen. Ik zou daarbij willen focussen op integriteit, moraliteit en diversiteit van de beroepsgroep. Het is hoog tijd dat wij vaker in alle eerlijkheid met elkaar de ethische dilemma’s van alledag bespreken; intervisie is een must.’ Ook ziet Van Buitenen het als zijn taak leden te binden aan de KNB en de betrokkenheid bij de organisatie te vergroten.

Gezocht: nieuwe leden Commissie kandidaat-notarissen

De Commissie kandidaat-notarissen is op zoek naar nieuwe leden. Zowel kandidaat-notarissen als toegevoegd notarissen zijn welkom. De commissie adviseert – zowel gevraagd als ongevraagd – het bestuur van de KNB over onderwerpen die voor kandidaat-notarissen van belang zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de pensioenregeling behorend bij de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

De commissie wordt door de KNB bij diverse beleidsdossiers gevraagd input te leveren. De afgelopen jaren is de commissie bijvoorbeeld betrokken geweest bij het herzien van de beroepsopleiding, de in- en uitstroom van kandidaat-notarissen en de toekomstdiscussie.

Bovendien is ze actief betrokken bij het met regelmaat gehouden Groot Kandidaten Onderzoek en organiseerde ze in 2016 alweer voor de derde keer het Kandidaten Symposium. De arbeidsongeschiktheidsverzekering was bijna geschrapt uit de pensioenregeling. Mede door de commissie kandidaat-notarissen is het toch behouden.

BRAINSTORMSESSIES

De belangen van toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen komen grotendeels met elkaar overeen. De commissie is er daarom ook voor toegevoegd notarissen.

De commissie vergadert minstens vijf keer per jaar. Daarnaast wordt er met enige regelmaat een brainstormsessie gehouden en

worden commissieleden gevraagd om zitting te nemen in verschillende werkgroepen. Ten slotte worden commissieleden zo nu en dan gevraagd om de commissie te vertegenwoordigen op ringvergaderingen en andere bijeenkomsten.

Spreekt dit je aan? Meld je dan aan door een e-mail met motivatie en cv te sturen naar kanocommissie@knb.nl.

Meer informatie: KNB, Nynke Janssen, n.janssen@knb.nl, 070 3307155

| FOTO Freeimages/Glenn Pebley

Europese verklaringen van erfrecht samen in een register

Nederlandse notarissen kunnen Europese verklaringen van erfrecht sinds 1 november inschrijven in een register. Het zogenoemde European Succession Certificate Register (ESCR) zorgt ervoor dat zij snel en gemakkelijk kunnen controleren of er een Europese erfrechtverklaring in het buitenland is afgegeven.

Op 17 augustus 2015 is de Europese Erfrechtverordening in werking getreden. Hierdoor gaat het aanwijzen van de erfgenamen en afwikkeling van nalatenschappen in een groot aantal Europese landen op dezelfde manier. Om inzichtelijk te maken of iemand zo'n Europese verklaring van erfrecht heeft, is besloten deze samen te brengen in een register. In het register worden gegevens geregistreerd van de erflater.

KOPPELING MET ANDERE LANDEN

Elk deelnemend land krijgt zo'n register. Deze zijn aan elkaar gekoppeld via het Europese testamentenregister, ARERT. Het Nederlandse

register is in beheer van de KNB. Ook Frankrijk en Luxemburg hebben er een. België volgt binnenkort. Wanneer andere deelnemende Europese landen hiermee klaar zijn, is nog niet bekend.

GEEN VERPLICHTING

Notarissen zijn niet verplicht de Europese verklaringen van erfrecht in het ESCR in te schrijven, maar een dergelijk register kan helpen om de betrouwbaarheid van Europese erfrechtverklaringen te vergroten. Voorlopig zijn geen kosten verbonden aan inschrijving en raadpleging van het ESCR. In juni 2017 gaat de KNB het gebruik van het register evalueren.

Meer informatie: KNB, Lineke Minkjan, l.minkjan@knb.nl en Nynke Janssen, n.janssen@knb.nl

| FOTO Freeimages/Alberto Villén

KNB Cursusagenda

On demand webinar medisch deel levenstestament

Op 30 mei 2016 heeft het tweede live KNB-webinar over het levenstestament plaatsgevonden. Onderwerp was het medisch deel van het model levenstestament. Tijdens het webinar, dat werd gepresenteerd door Nora van Oostrom-Streep, kwamen Madeleine Hillen van het Notarieel Bureau en betrokken bij het ouderenproject van de KNB, Eric van Wijlick, beleidsadviseur KNMG, en Helma Leonhard-Strien, notaris en mediator in Rotterdam, aan het woord. Het webinar is als *on demand* versie te bekijken.

24 januari 2017

Fiscale uitfasering van het pensioen in eigen beheer

Wat kunt u eenvoudig en begrijpelijk verwachten? Een korte en heldere beschrijving van de aanleiding tot uitfasering – ofwel langzaam afschaffen –, de inhoud van de fiscale structuur van uitfasering met de drie belangrijkste keuzemogelijkheden, de verplichte instemmingsregeling van de partner of de ex-partner(s) als *'conditio sine qua non'* alsmede de juridische als fiscale aandachtspunten bij de beoordeling en uitvoering van de 'vergoeding' voor de 'instemmende (ex-)partner'. Een neutrale informatierol van de notaris. De cursus wordt gegeven door mr. F.H. (Frits) van der Kamp CFP®.

18 mei 2017

Omzetbelasting onroerende zaken

Aan de hand van de teksten Wet op de omzetbelasting 1968 en de Wet op belastingen van rechtsverkeer zullen verschillende onderdelen worden behandeld in combinatie met een aantal praktijkvoorbeelden. Ook zal het vinden van het antwoord op een aantal praktijkvoorbeelden aan de hand van het online-programma Omzetbelasting Onroerende Zaken worden gedemonstreerd.

De volgende managementcursussen worden op verschillende data en locaties aangeboden.

Bemiddelings- en mediationvaardigheden

Waar mensen samenwerken en samenleven ontstaan conflicten. Een (kandidaat-)notaris kan voor zijn cliënten een belangrijke rol spelen in het voorkomen en oplossen van conflicten. Vanwege de onafhankelijkheid van zijn positie is een (kandidaat-)notaris bij uitstek geschikt voor een bemiddelende rol.

Onderhandelen voor het notariaat

In deze training wordt een verdieping geboden in de gangbare onderhandelings-theorieën en krijgt u concrete tips en vaardigheden aangereikt voor het voeren van onderhandelingen. U oefent intensief in een door uzelf ingebrachte onderhandelingsituatie, onder supervisie van een zeer ervaren trainer.

Bedrijfsvoering

Een notaris is niet alleen verantwoordelijk voor een kwalitatief hoogwaardige eigen praktijk, maar ook voor een goed lopende organisatie en efficiënte bedrijfsvoering van zijn notariskantoor. In deze training staat het 7S-model van McKinsey centraal. Aan de hand van dit model worden 7 stappen van bedrijfsvoering uitgewerkt; *strategy, structure, systems, shared values, skills, staff* en *style*. Ook wordt aandacht besteed aan HR voor het notariaat (instroom, doorstroom en uitstroom), marketing en aan ICT-toepassingen voor efficiënte bedrijfsvoering.

Dit is slechts een selectie uit het totale cursus-aanbod. Voor meer informatie, inschrijven en het complete opleidingsaanbod: KNB, cursussen en congressen, telefoon 070 3307125, cursussen@knb.nl of NotarisNet/Over KNB en opleidingen.

COLOFON

Notariaat Magazine is een uitgave van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) en publiceert nieuws en achtergronden over onderwerpen die het notariaat raken. Bij de KNB zijn ruim 1.300 notarissen en 1.650 kandidaat-notarissen aangesloten. Het blad wordt in een oplage van ruim 5.000 exemplaren verspreid onder KNB-leden en externe relaties. Notariaat verschijnt maandelijks, met uitzondering van januari en augustus. De redactie van Notariaat Magazine is onafhankelijk en werkt op basis van een redactiestatuut. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven en opinies in te korten.

Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)
Spui 184
Postbus 16020
2500 BA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3307111

Redactie: Mechtelt Lindenhovius (hoofdredacteur), Jessica Hendriks (redacteur), Clemens van Gessel (correctie)
Telefoon 070 3307170, **e-mail** nm@knb.nl

Aan dit nummer werkten mee:
Roel Ottow, Tatiana Scheltema, Peter Steeman, Jolanda aan de Stegge, Berdine Vos-Vegter, Henriette van Wermeskerken

Redactieraad: Wouter Burgerhart, Mariska Dalmijn-Verkooijen, Bart van Gemert, Steven ten Hagen, Nora van Oostrom-Streep, Mark Jonker Roelants, Joyce Leemrijse, Hens Meengs, Anne-Marie Snel

Foto's: Truus van Gog
Omslag: Truus van Gog

Vormgeving:
Okapi. Corporate Identity Atelier

Uitgever: Sdu Uitgevers,
Peter Frissen
Prinses Beatrixlaan 116
2595 AL 's-Gravenhage
Postbus 20025
2500 EA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3789571

Druk: Drukkerij Senefelder Misset, Doetinchem

Abonnementen: De abonnementsprijs bedraagt 116,03 euro per jaar (excl. btw en incl. administratie- en verzendkosten), prijswijzigingen voorbehouden.

Abonnementenadministratie:
Sdu Klantenservice
Postbus 20014, 2500 EA 's-Gravenhage
telefoon: 070 3789880, fax: 070 3789783

Vanwege de aard van de uitgave, gaat Sdu uit van een zakelijke overeenkomst; deze overeenkomst valt onder het algemene verbintenissenrecht.

Advertentie-acquisitie:
Sdu Mediasales, Martine Aspeslagh
telefoon: 070 378 0562
e-mail: m.aspeslagh@sdu.nl

ISSN: 1568-4121

© KNB/Sdu Uitgevers
Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervaardigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KNB. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopieën, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

Belegging derdengelden mag niet bij een Luxemburgse vermogensbeheerder

Uitspraak: *gegrond met oplegging van een maatregel*

Casus

Bij de analyse van de jaarstukken 2013 van het kantoor van notaris N (tot 2013 nog in associatie met twee notarissen en tot 2014 in associatie met een andere notaris) constateert het Bureau Financieel Toezicht (BFT) dat in de berekening van de bewaringspositie een bedrag van 560.000 euro was begrepen, dat niet op een bekende kwaliteitsrekening van het kantoor werd beheerd. Het betrof het saldo van de grootboekrekening 'Kruisposten Stichting Derdengelden'. Dit bedrag is in september 2012 van de derdengeldrekening gestort op een bankrekening van (of bij) V, een Luxemburgse 'wealth service office', een soort vermogensbeheerder, via de Duitse advocaat van V. Begin 2014 tekent N een overeenkomst met V met betrekking tot genoemd bedrag. In juni 2014 bevestigt V aan N voornoemd bedrag van hem 'in depot' gekregen te hebben. Op 14 juli 2014 is het bedrag weer teruggestort. BFT dient een klacht in wegens onder andere een negatieve bewaringspositie en het houden van derdengelden op een niet-kwaliteitsrekening.

Het oordeel

Gebleken is dat als gevolg van de overboeking van het bedrag van 560.000 euro naar een rekening van (of bij) V sprake was van een negatieve bewaringspositie gedurende ruim anderhalf jaar. V is geen financiële instelling die ingevolge de Wet op het financieel toezicht (Wft) in Nederland het bedrijf van bank mag uitoefenen en voldoet dus niet aan de eisen die artikel 25 Wet op het notarisambt aan een derdenrekening stelt. N erkent dit, maar stelt dat hij er indertijd van uitging dat dat wel het geval was. Dat pas na geruime tijd, begin 2014, de ondertekening van de overeenkomst met V plaatsvond, was volgens N het gevolg van de ontbinding van de maatschap. Tot de belegging bij V is met de vroegere partners van N besloten vanwege het genereren van meer rente. De kamer overweegt dat, door de derdengelden niet op een kwaliteitsrekening te bewaren, cliëntenbelangen en de

rechtszekerheid kunnen worden geschaad, omdat cliënten de bijzondere separatistenpositie ontberen en zij niet worden beschermd in geval van bijvoorbeeld faillissement van de notaris(sen) of beslaglegging door een derde op een gewone kantoorrekening. Volgens vaste jurisprudentie mogen de gelden van een kantoorrekening voor de bepaling van het saldo van de kwaliteitsrekening (en dus de bewaringspositie) geen rol spelen, zodat het overmaken van een (te groot) bedrag van de kwaliteitsrekening naar een kantoorrekening ertoe kan leiden dat N te eniger tijd niet zal kunnen voldoen aan zijn financiële verplichtingen. Het is een vaste lijn in de rechtspraak dat een negatieve bewaringspositie dient te leiden tot een ontzetting uit het ambt, tenzij er omstandigheden zijn die tot een afwijking van dat standpunt kunnen leiden. Bij de oplegging van de maatregel ziet de kamer aanleiding om rekening te houden met het feit dat er geen aanwijzingen zijn dat N de gelden voor eigen gebruik wilde aanwenden of dat de gelden tussentijds door hem van de rekening zijn gehaald en weer teruggestort. De kamer acht, gelet ook op alle overige omstandigheden van het geval, een schorsing in de uitoefening van het ambt als notaris voor de duur van zes maanden passend en geboden.

De notariskamer legt de maatregel schorsing voor zes maanden op

Kamer voor het notariaat Amsterdam, 13 oktober 2016
(nog) niet gepubliceerd

Opmerking

De notaris heeft een grote verantwoordelijkheid ten aanzien van de derdengelden die hem worden toevertrouwd. Met de onrechtmatige belegging van derdengelden door N bij een Luxemburgse 'vermogensbeheerder' heeft N dit vertrouwen ernstig geschaad.

Struisvogelpolitiek helpt notaris niet

Uitspraak: *gegrond met oplegging van een maatregel*

Casus

Klager K en zijn ex-echtgenote E hebben in april 2015 een echtscheidingsconvenant

opgemaakt. Hierin staat onder meer dat nog in geschil is of de schenking van 28.000 euro van de vader van E in de gemeenschap van goederen is gevallen en dat partijen dit geschil uiterlijk bij de levering van de echtelijke woning moeten hebben geregeld. Partijen geven notaris N opdracht om bij wege van bindend advies vast te stellen of de schenking al dan niet tot de gemeenschap van goederen behoort. Na het sturen van de conceptakte van verdeling en de conceptafrekening, krijgt N het verzoek van de advocaat van K om toelichting te geven waarom de schenking buiten de verdeling is gehouden. N reageert niet. K mailt N op 7 maart 2016 met een overzicht van de door hem juist geachte verdeling en mailt op 18 maart nogmaals met het verzoek om toezending van de verklaring van de ouders waaruit de aard van de schenking zou blijken. Daarop reageert een medewerkster van N dat N haar niet toestaat de verklaring te mailen. K verzoekt de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) om bemiddeling, maar ook op de drie brieven van de KNB reageert N niet.

De klacht

K verwijt N dat hij het echtscheidingsconvenant verkeerd heeft geïnterpreteerd, dat de verdeling volledig verkeerd is gegaan en dat hij na herhaalde verzoeken om contact, uitleg en onderbouwing geen enkele reactie van N heeft ontvangen.

Het verweer

N voert geen schriftelijk verweer op de klacht en komt pas bij de mondelinge behandeling met het verweer dat hij niet heeft gereageerd omdat hij partijen had meegedeeld dat zij pas zouden worden uitgekeerd als zij het onderling eens waren. Voorts geeft N aan dat een medewerkster de afrekening had opgemaakt en dat hij twijfelde of hij juridisch achter de voorgestelde verdeling stond.

Het oordeel

N heeft zijn taak als bindend adviseur aanvaard, maar hier niet op adequate en zorgvuldige wijze uitvoering aan gegeven. N had partijen vóór het sturen van de conceptafrekening in de gelegenheid moeten stellen hun standpunt te formuleren en te reageren op de schriftelijke verklaring van de ouders. N heeft geen gesprek met partijen gevoerd, noch gezamenlijk noch afzonderlijk. In de

conceptafrekening heeft N het standpunt van één van partijen gevolgd zonder enige motivering, terwijl hij aan de juridische juistheid twijfelde. N heeft niets gedaan om zijn standpunt te heroverwegen of de afrekening te herzien. N heeft onprofessioneel gehandeld. Voorts is N in ernstige mate tekortgeschoten in zijn communicatie met K en zijn advocaat en is het onbegrijpelijk hoe N heeft kunnen denken aan zijn informatieplicht te hebben voldaan met de opmerking dat partijen pas uitgekeerd kregen nadat zij het eens waren. Mede gezien het feit dat N onvoldoende blijkt geeft van inzicht in de onjuistheid van zijn handelen, het niet reageren op de brieven van de KNB en ten slotte het niet in staat zijn tijdig ter zitting te verschijnen (N was een halfuur te laat), acht de kamer de maatregel berisping passend en geboden. Dat N slechts één keer eerder een tuchtrechtelijke maatregel kreeg opgelegd (een waarschuwing in 2008) pleit volgens de kamer vóór hem.

De notariskamer legt de maatregel berisping op

*Kamer voor het notariaat
Arnhem-Leeuwarden, 29 juli 2016
(nog) niet gepubliceerd*

Opmerking

N lijkt de grip op dit dossier te zijn kwijtgeraakt en steekt zijn hoofd in het zand. In de huidige benoemingsprocedure voor (toegevoegd) notarissen is het psychologisch onderzoek een belangrijk onderdeel. In de rapportages wordt zo nu en dan aan de (toegevoegd) notaris geadviseerd om met een coachingstraject een bepaalde persoonlijke ontwikkeling te realiseren. Het volgen van een coachingstraject kan in uitzonderlijke gevallen door de Commissie toegang notariaat als voorwaarde worden gesteld voor een positief advies aan de minister. In het verlengde hiervan zou de tuchtrechter, die ook adviezen mag geven, naast de 'tik op de vingers' ook een positieve sturing aan de (kandidaat- en toegevoegd) notaris kunnen geven door hen (dringend) te motiveren tot het volgen van een coachingstraject. Een dergelijk coachingstraject komt meestal in aanmerking voor PE-punten van de KNB.

Notaris gaat af op eenzijdige informatie

Uitspraak: *gegrond zonder oplegging van een maatregel*

Casus

Klager K is bestuurder van de Vereniging van Eigenaren (VvE) van een flatgebouw. In april 2016 passeert notaris N een akte van levering waarbij door Y B.V. twee appartementsrechten worden geleverd aan Z B.V. B vertegenwoordigde (met een ander) verkoper Y B.V. en B kocht via een eigen bv de twee appartementsrechten. In de akte van levering staat het volgende: '(...) VERKLARINGEN BESTUUR VERENIGING VAN EIGENAARS Verkoper verklaart dat de vereniging van eigenaars niet actief is en geen bestuur heeft, dat er geen periodieke bijdragen zijn verschuldigd aan de vereniging van eigenaars en dat er geen reservefonds bestaat. Daarom is geen verklaring van het bestuur als bedoeld in artikel 5:122 Burgerlijk Wetboek beschikbaar. (...)'

De klacht

N heeft zich onprofessioneel gedragen bij de levering van het appartement door af te gaan op de onjuiste en onvolledige informatie van B. De VvE was wel degelijk nog actief, K ontving regelmatig e-mailberichten en uitnodigingen voor het bijwonen van een VvE-vergadering. Meerdere malen heeft K N gevraagd om opheldering over de onjuiste passage in de akte van levering, maar N geeft geen eenduidig antwoord. Van een notaris mag men meer onderzoek verwachten dan alleen het afgaan op een verklaring van de verkoper.

Het verweer

B had aangegeven dat X, bestuurder van de VvE, niet actief zou zijn in het voeren van beheer. X is door het notaris-kantoor in maart 2016 aangeschreven, maar hij heeft daarop niet gereageerd. Mede gezien het feit dat in een eerdere zaak X ook niet de gevraagde informatie had verstrekt, is het notaris-kantoor ervan uitgegaan dat de informatie van B juist was.

Abusievelijk is door het concentreren op X een tunnelvisie ontstaan, ook omdat hij bij het kantoor bekend stond als discutabel persoon wegens ernstige

onrechtmatigheden in zijn werk als bestuurder van de VvE. Het notaris-kantoor heeft getracht de situatie alsnog te corrigeren. B heeft vervolgens de achterstand en de mutatiekosten naar het notaris-kantoor overgemaakt en N heeft dit bedrag direct met excuses doorbetaald aan de VvE.

Het oordeel

Vast is komen te staan dat N te snel en niet zorgvuldig heeft gehandeld. N had de VvE moeten aanschrijven en bij het uitblijven van een reactie had hij nader onderzoek moeten verrichten. N heeft zijn nalaten toegegeven. De klacht is derhalve gegrond. De kamer constateert dat voor een tweede maal een klacht tegen N gegrond is verklaard wegens slordigheidsfouten. Omdat N in onderhavige klacht meteen actie heeft ondernomen en hij beloofd had dat hij de akte zou rectificeren (kosteloos), ziet de kamer af van het opleggen van een maatregel. De kamer wijst N er uitdrukkelijk op dat, mocht bij een toekomstige klacht wederom sprake zijn van slordigheidsfouten, het geenszins ondenkbaar is dat onderhavige klacht, als ook de vorige gegrond verklaarde klacht, zullen meewegen bij de beoordeling van de dan op te leggen maatregel.

De notariskamer legt geen maatregel op

*Kamer voor het notariaat Den Haag,
12 oktober 2016
ECLI:NL:TNORDHA:2016:30*

Opmerking

Slordigheidsfouten die correct worden hersteld geven meestal geen aanleiding tot het opleggen van een maatregel, maar na meerdere gegrond verklaarde klachten zal de kamer minder inschikkelijk oordelen.

Op NotarisNet zijn naast bovenstaande uitspraken ook andere tuchtuitspraken te lezen. Nadere informatie: KNB (nm@knb.nl)

PERSONALIA

Christa Parlevliet

Rianne Smit

Aangewezen tot toegevoegd notaris

Eindhoven (protocol mr. S.J. Billet)

m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. M.W. Bonnier**;

Emmen (protocol mr. J.H. Kral)

m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. M.B.C. van Wijk**;

Harderwijk (protocol mr. E.J. de Jonge)

m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. R.C.M. Smit**;

Heerhugowaard (protocol mr. J.G.B. Langedijk) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. A. Leenstra**;

Molenwaard (protocol mevrouw mr. J. van Troost) m.i.v. datum beëdiging **mr. J.A.N. Goes**;

Rotterdam (protocol mr. J.H.J. Preller) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. S.M.L.E. Schoonhoven-Stoot**;

Amsterdam (protocol mr. R.H. Meppelink) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. C.E. Parlevliet**;

Eindhoven (protocol mr. W.N.M. Broekmans) m.i.v. datum beëdiging mevrouw **mr. M.W.H.J. Bijnen**.

Ontslag

mr. A.E. Blom, notaris te **Amsterdam**, m.i.v. 15 november 2016;

mr. R. Buurke, notaris te **Amstelveen**, m.i.v. 15 november 2016.

Toewijzing protocol

De minister van Veiligheid en Justitie heeft besloten het protocol en de overige notariële bescheiden van mr. S.W. de Stigter, tot 16 mei 2016 notaris te Capelle aan den IJssel, m.i.v. 1 december 2016 toe te wijzen aan **mr. B. Zwaveling**, notaris te **Capelle aan den IJssel**.

In memoriam

Op donderdag 17 november 2016 is **Emile Luijten** op zevenennegentigjarige leeftijd overleden. Tot op hoge leeftijd was hij in verschillende hoedanigheden werkzaam in de rechtspraak en heeft hij bijgedragen aan het wetenschappelijke debat. Naast zijn hoofdfunctie als notaris te Heerlen was hij ook kantonrechter-plaatsvervanger eveneens te Heerlen en betrokken bij talrijke maatschappelijke organisaties. Na zijn pensionering als notaris begon hij een nieuwe loopbaan als advocaat in de praktijk van één van zijn kinderen.

Zijn academische loopbaan begon in 1959, toen hij werd benoemd tot lector aan de Katholieke Universiteit te Nijmegen (thans de Radboud Universiteit), belast met de notariële opleiding, welke functie enige tijd later overging in een buitengewoon hoogleraarschap aan deze universiteit. Emile Luijten behoort daarmee tot de generatie eerst benoemde notariële hoogleraren nadat de notariële opleiding in 1958 universitair werd. Hij heeft als pionier de notariële opleiding in Nijmegen vanaf haar oprichting vormgegeven tot zijn emeritaat in 1987, een periode van bijna 30 jaar. Ook na zijn emeritaat bleef hij nog vele jaren actief als auteur en als docent bij postacademisch onderwijs.

Emile Luijten stond, samen met onder andere Wim Kleijn, in 1987 ook aan de wieg van de Beroepsopleiding Notariaat, waarvoor zij tot ver na hun pensioengerechtigde leeftijd doceerden. Samen namen zij in 2000 afscheid. Gekscherend beweerde hij weleens, dat als Wim Kleijn en hij in de zomer tegelijk op vakantie waren, er in Nederland geen heersende leer meer was.

In de regio was hij actief in juridische verenigingen, waaronder bijvoorbeeld Het Juridisch Genootschap Maastricht. Landelijk werd hij veel gezien als docent op cursussen voor diverse organisaties,

waaronder bijvoorbeeld de Vereniging van Familierecht Advocaten en Scheidingsmediators. Zijn visie op het notariaat blijkt onder andere uit het rapport van de Structuurcommissie die onder zijn voorzitterschap de modernisering van het Nederlandse notariaat voorbereide, uitgekomen in de jaren zeventig van de vorige eeuw. Hij was jarenlang annotator van de Nederlandse Jurisprudentie en schreef, vaak samen met zijn echtgenote, talrijke artikelen, onder andere voor het *WPNR* en het *Tijdschrift Erfrecht*. De *Klassen-Eggens-Luijten*, delen *Huwelijks-goederenrecht* en *Erfrecht*, waren voor menigeen bakens waarop men in de rechtspraak kon varen.

Wie hem én zijn opvolger als docent in Nijmegen heeft meegemaakt, zal beamen hoe verschillend het recht benaderd kan worden. Wie een college bij Luijten volgde, hoefde niet te twijfelen aan de juistheid van diens interpretatie van de wet. Veel ruimte voor discussie was er dan ook niet, hetgeen voor menigeen een geruststellende gedachte was die zekerheid bood. Zijn colleges waren leerstellig en positivistisch, maar hij wist dit te verpakken in een elegant en overtuigend optreden dat indruk maakte. Daar stond een man met veel kennis en gezag, die je niet durfde tegen te spreken. Luijten had niet veel op met verandering; hij was katholiek en conservatief. Hij bleef standvastig in zijn opvattingen, ook al veranderde de maatschappij om hem heen langzaam maar zeker naar een meer ontzuilde en liberale samenleving. Dat ging naar verloop van tijd gepaard met een zekere tragiek.

Het is weinigen gegeven de hoge leeftijd van 97 jaar te bereiken. Een markant jurist is van ons heen gegaan.

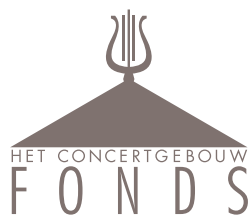
Leon Verstappen, hoogleraar privaatrecht, in het bijzonder notarieel recht Rijksuniversiteit Groningen

De toegift van Maria Callas

MUZIEK IN UW TESTAMENT

Maria Callas met haar zeldzame toegift in 1973, het debuut van Mariss Jansons als chef-dirigent in Amsterdam met *Ein Heldenleben* van Strauss in 2004, Händels opera *Ariodante* met in de titelrol Anne Sofie von Otter in 1997... De geschiedenis van Het Concertgebouw is een aaneenschakeling van onvergetelijke concerten. Een mooie manier om zo'n ervaring door te geven aan volgende generaties is Het Concertgebouw Fonds opnemen in uw testament. We leggen u graag uit hoe dat in z'n werk gaat, waarom het nodig is, en wat we met uw legaat of erfstelling voor moois kunnen doen.

Bel 020 - 573 04 65 of kijk op www.concertgebouwfonds.nl

Jong Metropole

klinkt

mede dankzij uw bijdrage

Ook geven of nalaten aan cultuur, natuur of wetenschap?

Het Prins Bernhard Cultuurfonds laat jonge musici klinken in Jong Metropole. Mede dankzij deze bijdrage kunnen 60 jonge, getalenteerde musici uit de klassieke en lichte muziek zich voorbereiden op een professionele carrière. Ook iets teweegbrengen met een gift of nalatenschap? Wij betrekken u graag bij 'De kunst van het geven'. Bel 020 520 61 73 of ga naar cultuurfonds.nl/geven.

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

De kunst van het geven